

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1866.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 73.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ. (1)

Γ'.

*Βασιλεία Ἀλεξίου τοῦ Α'. Μεγάλου
Κομνηνοῦ.*

ΜΕΣΑΙΩΝ ἐγέννησε τὴν κλίσειν εἰς τοὺς πομπώδεις τίτλους· οἱ Τάρταροι ἔσχον τὸν μέγαν αὐτῶν Χάνην, οἱ Τοῦρκοι σελγουσιδαί τὸν μέγαν Σουλτάνον, οἱ Φράγκοι τὸν μέγαν αὐθέντην τῶν Ἀθηνῶν, καὶ οἱ Ἕλληνες γενόμενοι πάλιν κύριοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς ὠνόμασαν τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν μέγαν αὐτοκράτορα. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα βλέποντες τὸν Ἀλέξιον φέροντα τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου Κομνηνοῦ, ὅτε ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν στέφεται αὐτοκράτωρ εἰς Τραπεζοῦντα. Ἐπίσης ἔλαβεν οὗτος τὸν τίτλον τοῦ πιστοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων, τίτλον ὃν ἔφερον οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτοκράτορες μέχρι τῆς ὥρις ἐκείνης, καθ' ἣν τὸ σκῆπτρον τῶν συνεστρίβη ὑπὸ τῆς σπάθης τῶν σταυροφόρων. Οἱ αὐτοκράτορες τῆς Τραπεζοῦντος ἐτροποποίησαν βραδύτερον τὰς ὀνομασίας ταύτας ἀφοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἀ-

νάγκη νὰ διευθύνωσιν οἱ Παλαιολόγοι, κατακτήσαντος ἐκ νέου τὴν Κωνσταντινουπόλιν Μιχαὴλ τοῦ Η', καὶ καταλιπόντες τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων ὠνόμασθησαν αὐτοκράτορες τῆς Ἀνατολῆς, Ἰβηρίας καὶ τῶν ὑπερθαλασσίων ἐπαρχιῶν.

Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλεξίου ὑπῆρξαν κατ' ἀρχὰς λαμπρὰ καὶ ταχέα. Τῶν πλείστων πόλεων οἱ κυβερνήται μὴ αἰσθανόμενοι ἑαυτοὺς ὑποσηρίζομένους ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας, καὶ μὴ ἔχοντες πεποιθήσειν εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ πλήθους ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ὡς ἡγεμόνα τῶν. Ὀνειρα δόξης καὶ διαρπαγῆς ἐφείλκυσαν τοὺς βυζαντινοὺς στρατοὺς ὑπὸ τὴν σημαίαν του. Ὁ φόβος τοῦ ζυγοῦ τῶν Μουσουλμάνων ᾧθει ἐπίσης τοὺς Ἕλληνας χριστιανοὺς ἵνα ἐναγκαλισθῶσι τὸ σχέδιόν του. Ἡ δυναστεία τοῦ Ἀγγέλου εἶχεν ἀμελήσει τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀσίας, καὶ οἱ Τοῦρκοι σελγουσιδαί ὠφελήθησαν ἐκ τούτου, ἐνῶ πρὸς δυσμᾶς οἱ Λατῖνοι ἐκόλυον πᾶσαν ὑποχώρησιν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας. Ὁ μέγας λοιπὸν Κομνηνὸς ὁ Ἀλέξιος εἶχεν εὐρεὶ κατάλληλον τὴν στιγμήν ὅπως ἐμφανισθῆ εἰς τὰ πλήθη ὡς προστάτης ἐναντίον τῆς μάστιγος τῆς διττῆς ταύτης ζένης ἐπιδρομῆς.

Εἰς βραχύτερον τοῦ ἐνὸς μηνὸς διάστημα ὁ

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 74. Τόμ. Γ'.

Ἀλέξιος ἐγένετο κύριος τῶν φρουρίων τῆς Τριπόλεως, Κερασσούντος, Ἰασονίας, Μεσοχαλδαίας· κατέκτησε ἀμαχητὶ ὅλην τὴν χώραν τὴν μεταξὺ Φάσιος καὶ Θερμόδοντος. Ἀφ' ἧς δὲ στιγμῆς παρετήρησεν ὅτι ἡ Κολχίς δὲν θὰ ἀνθίστατο, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Παφλαγονίαν ἠγούμενος σώματος μισθωτῶν Ἰσθίων καὶ ἐθελοντῶν Λαζῶν τὰ κατορθώματα αὐτοῦ ἐξισώθησαν πρὸς τὰ τοῦ Ἀλεξίου καὶ ἤλπισεν ὅτι πάραυτα ἤθελεν ὑποτάξει εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅλην τὴν χώραν, ἣν οἱ Ἕλληνας ὑπερήσπιζον ἔτι ἐναντίον τῶν σταυροφόρων.

Ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων τῆς Νικαίας ἦτο εὐνοϊκὴ πρὸς τὸ σχέδιον τοῦτο. Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ἐκυβέρνησε τότε τὴν Βιθυνίαν, ἀλλ' ἤρκειτο τέως μὲ τὴν τίτλον τοῦ δεσπότη καὶ εἶχε τὴν δυστυχίαν νὰ ἐνεργῇ ὡς ἀντιβασιλεὺς τοῦ ἀναξίου αὐτοῦ πάππου Ἀλεξίου τοῦ Γ'. Διὰ τῶν τυραννικῶν αὐτοῦ πράξεων καὶ τῆς ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως φυγῆς, μετὰ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν σταυροφόρων, ὁ Ἀλέξιος ἐφείλκυσε εἰς ἑαυτὸν τὸ γενικὸν μῖσος. Ὁ Δαυὶδ πλήρης ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν δημοτικότητα τῶν συγγενῶν του καὶ εἰς τὴν βίωσιν τῶν θωρακωτῶν Ἰσθίων του, ἤλπικε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Νικομήδειαν χωρὶς ἀντιστάσεως, ἀλλὰ Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ἦτο ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ πολιτικὸς ἀνώτερος τοῦ τε Δαυὶδ καὶ τοῦ Ἀλεξίου. Ὅπως ἀναχαιτίσῃ τὴν ἔνωσιν τῶν δυνάμεων τῶν δύο ἀδελφῶν συνωμολόγησε συνθήκην συμμαχίας ἐπιθετικῆς καὶ ἀμυντικῆς μετὰ τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου, ὅστις καὶ αὐτὸς ὡς ἐκεῖνος ἐφοβεῖτο τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σταυροφόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Ἑλλήνου αυτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος. Ἐνῶ ὁ Θεόδωρος προέβαιεν ἐναντίον τοῦ στρατοῦ τοῦ Δαυὶδ εἰς τὴν Βιθυνίαν, ὁ σουλτάνος ἐξεστράτευσε ἐναντίον τοῦ Ἀλεξίου πολιορκῶντος τὴν πόλιν τῆς Ἀμισοῦ. Οἱ δύο ἀδελφοὶ ὑπέστησαν ἦτταν, διότι οὐδέτερος τούτων ἔλαβεν ἀγωγὴν στρατιωτικὴν, ἢ δὲ φύσις δὲν ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς τὸ σπένδιον ἐκεῖνο πνεῦμα, ὅπερ ἐνίοτε ἀναπληροῖ εἰς τινὰ νέον πολλὰς στρατιωτικὰς γνώσεις, αἵτινες δὲν ἀποκτώνται εἰμὴ διὰ μακρᾶς ὑπηρεσίας ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης.

Οἱ στρατοὶ τοῦ Δαυὶδ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Συναδηνοῦ, νέου καὶ ἀπειροῦ στρατηγοῦ, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐγένετο αἰχμάλωτος, ἀλλ' ὁ Δαυὶδ εἶχε δυνάμεις τοσοῦτον πολλὰς, ὥστε καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην

ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὰς πρότερον γενομένας κατακτήσεις. Ὁ Ἀλέξιος προσεβλήθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν Τούρκων ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἀμισοῦ, μόνον ἑλληνικῆς παραλίου πόλεως ἧτις ἠρνήθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ. Οἱ Τούρκοι εἶχον οἰκοδομήσει πύλιν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σαμφούντος, ὀλίγα μόνον βήματα μακρὰν τῆς Ἀμισοῦ. Ἐκεῖ εὕρισκετο ἡ ἀποθήκη καὶ δι' αὐτῆς ἐγένετο ἡ ἐξαγωγή τῶν προϊόντων τοῦ κράτους τῶν σελγουσιδῶν ἢ ὄχυρά αὐτῆ πόλις ἦτο πραγματικῶς ἐμπορικὴ τράπεζα καὶ ὁμοίαιζε πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα γενομένην πόλιν τοῦ Γαλατᾶ εἰς τὸν λιμένα τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τὰ δὲ ἐμπορικὰ συμφέροντα εἶχον συνάψει στενωῶς τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀμισοῦ καὶ τοὺς Τούρκους τῆς Σαμφούντος. Ἡ ἐνεστῶσα πρόσοψις τῆς μικρᾶς ὄχυρᾶς πόλεως Σαμφούντος δίδει πιθανῶς ἰδέαν ἔτι σαφεστέρην τῆς καταστάσεως ἐν ἣ ἦτο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἐνῶ ἡ Ἀμισὸς, πόλις μεγαλητέρα, πλουσιωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα τοσοῦτον ἐξολοκλήρου ἠφρανίσθη, ὥστε ὁ περιηγητὴς δὲν ἀνακαλύπτει σήμερον ἐκεῖ εἰμὴ τειχῶν τινον τὰ ἐρείπια.

Ἡ Ἀμισὸς εἶχε τότε διὰ κυβερνήτην βυζαντινὸν τινα ὀνόματι Σάββας, ὅστις ἐνεργεῖ ὡς ἀνεξάρτητος σχεδὸν ἡγεμόν. Ὁ Ἀλέξιος προσεκάλεσε αὐτὸν ἵνα παραδώσῃ τὴν πόλιν, καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἠρνήθη, ἐπολιόρκησεν οὗτος ταύτην. Οἱ Τούρκοι τῆς Σαμφούντος πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἄλωσις τῆς Ἀμισοῦ ἤθελε συνεπαγάγει τὴν προσβολὴν τῆς ἰδίας αὐτῶν πόλεως συνεμάχησαν μὲ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἡ ὑπεράσπισις τῆς θέσεως ἦτο ἱκανῶς ἰσχυρά, ὥστε νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Ἰκονίου νὰ φθάσῃ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ αὐτῶν. Μία μάχη ἐγένετο καὶ ἡ ἦττα τῶν στρατῶν τῆς Τραπεζοῦντος ὑπῆρξε σχεδὸν παντελής, ὥστε ὁ Ἀλέξιος ἐνόμισεν ἑαυτὸν εὐτυχῆ δυνήθει νὰ διαφύγῃ μετὰ τινος ὑπολοίπου στρατιωτῶν.

Ἡ τύχη τῆς πόλεως Ἀμισοῦ κατὰ τὴν ἐτοχὴν ταύτην βίπτει ὀλίγον φῶς ἐπὶ τῆς ἀλλοκοτοῦ κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως ἐνὸς μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Ὁ Σάββας φείνεται κατέχων μέσον τι ἀξίωμα μεταξὺ ἀνεαρτήτου ἡγεμόνος καὶ δημοτικοῦ ἀρχηγοῦ. Ὁ δὲ κάτοικος τῆς Ἀμισοῦ διατηροῦσι τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν ἐν τῷ μέσῳ ἐχθρῶν καὶ ἰσχυρῶν κατῶν μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς εὐτυχοῦς συνδρομῆς τῶν περιστάσεων ἢ τῆς πραγματικῆς δυνάμεως ὀφειλ-

μένης εἰς τὰ πλοῦτη αὐτῶν καὶ τὰς ὀφελείας τῆς θέσεώς των ὑποτάσσονται εἰς ξένον λειτουργὸν ἐπειδὴ εὕρισκουν αὐτὸν συνετὸν διοικητὴν ὁ δὲ Σάββας αὐτὸς μεταβαίνειν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἐπιτρόπου εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος, χωρὶς ὅμως μεγάλων στρατιωτικῶν βοηθημάτων καὶ μετὰ περιορισμένης τινας προσόδου, δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῆ εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν, εἰμὴ δυνάμει τῆς δημοτικότητος καὶ τῆς ἐμπειρίας. Οὐδόλως ἐφάνη κατώτερος τῆς διττῆς ταύτης ἀπαιτήσεως τῆς θέσεώς του. Ἀπέκρουσε τὰς ἐφοδοὺς τοῦ χριστιανοῦ αυτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος καὶ μετεχειρίσθη τὴν βοήθειαν τῶν Τούρκων τῆς Σαμφούντος χωρὶς νὰ προσθέσῃ τὸν κρατὸν τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου εἰς τὰ τείχη τῆς Ἀμισοῦ. Πεποιθὸς ὅτι δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ διατηρήσῃ τὴν ἰδίαν ἀνεξαρτησίαν, εἰ μὴ ἐξασφαλίσῃ ἰσχυρὸν τινα σύμμαχον ἐναντίον τοῦ Ἀλεξίου καὶ τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου, ἐγένετο ἐκουσίως ὑποτελὴς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους τῆς Νικαίας ἀφ' οὗ Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ἔσχε τὸν τίτλον τοῦ αυτοκράτορος. Ὁ Θεόδωρος ἦτο λίαν ἀπομακρυσμένος, ἢ ὥστε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀμισοῦ, ἦτο ὅμως εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν πόλιν ταύτην εἴτε ἐναντίον τοῦ μεγάλου Κομνηνοῦ, εἴτε τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου.

Ὁ Δαυὶδ εὗρέθη τοσοῦτον ἐξησθενημένος διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν Ἰσθίων αὐτοῦ στρατῶν καὶ διότι ἦτο ἀδύνατος νὰ εὕρῃ βοήθειαν ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὥστε ὄφειλε νὰ ζητήσῃ νέους συμμαχοὺς ἐναντίον τοῦ Θεοδώρου καὶ τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου. Ἐνῶ ὁ αυτοκράτωρ τῆς Νικαίας ἦτο παρασταγμένος μετὰ τῶν Τούρκων, ὁ Δαυὶδ συνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τῶν λατίνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως ἀγοράσῃ τὴν βοήθειαν αὐτῶν, συνήνεσε νὰ ἀναγνωρίσῃ ἑαυτὸν ὑποτελὴ τοῦ λατινικοῦ κράτους τῆς Ῥωμανίας καὶ νὰ κρατήσῃ εἰς φέουδον τοῦ αυτοκράτορος Ἑβρίκου τῆς Φλάνδριας τὴν πόλιν τῆς Ἡρακλείας καὶ τὰ περὶ χωρὰ αὐτῆς· καὶ τοῦτο ὅπως χωρισθῆ τοῦ κράτους τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου. Ὁ Δαυὶδ ἔλαβε τότε παρὰ τοῦ Ἑβρίκου εἰς βοήθειαν σώμα τι ἵπποτων σταυροφόρων ἀκολουθουμένων ὑπὸ τῆς ἐνόπλου αὐτῶν δυνάμεως. Οἱ ὑπερήφανοι οὗτοι ἐπίκουροι περιφρονοῦντες τοὺς Ἕλληνας τοὺς ὁποίους εἶχον ἐχθροὺς δὲν κατεδέχθησαν νὰ συνδυάσωσι τὰς κινήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ἄλλων σωμάτων τοῦ στρα-

τοῦ τοῦ Δαυὶδ. Ὁφελήθει ἐκ τῆς θρασύτητος αὐτῶν ὁ Ἀνδρόνικος, στρατηγὸς τοῦ Λησκαρέως, περιεκύκλωσεν αὐτοὺς ἐν τινι ἐκτεταμένῳ πεδίαδι, ἣν οἱ Τούρκοι κατὰ τὴν ποιητικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ὀνομάζουσιν *ωκεανὸν δένδρων*, καὶ ἧτις ἐκτείνεται μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Νικομηδείας. Οἱ σταυροφόροι ἵπποταὶ ὑπέστησαν ἐκεῖ παντελῆ καταστροφὴν ἐκ τούτων δὲ οἱ φυγόντες τὸν θάνατον ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Νικαίαν, αἱ δὲ ἐλπίδες τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποθέσει ὁ Δαυὶδ εἰς αὐτοὺς ἐματαιώθησαν.

Περὶ τὸ ἔτος 1214, Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις συνῆψεν εἰρήνην μετὰ τοῦ Ἑβρίκου τῆς Φλάνδριας, χωρὶς νὰ συμπαραλάβῃ τὸν Δαυὶδ εἰς τὴν συνωμολόγησιν, εἶτα δὲ ἠκολούθησε ζωηρῶς τὴν ἐχθρὰν αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τούτου, καθ' ἣν χρόνον ὁ σουλτάνος Ἀζεδδίνος (υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Γαγκισεδδίνου σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου) προσέβαλεν αὐτὸν καὶ ἐγένετο κύριος τῆς Σινώπης, τῆς πλουσιωτέρας τῶν πόλεων τοῦ Δαυὶδ, ὅστις ἀπέθανεν ἐπιχειρῶν νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτήν. Τὰ τοῦ Ἀλεξίου ἐν Τραπεζοῦντι ἐγένοντο τότε ἔτι σκοτεινότερα. Ἀφ' οὗτο ἀπώλεσε τὴν μάχην ἐν Ἀμισῷ, αἱ διὰ ζήρας συγκοινωνίαι αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δαυὶδ διακόπησαν, τὸ δὲ κράτος αὐτοῦ, οὕτως ἀπομονωθὲν, κατελήφθη πολλαχόθεν. Κατ' εὐτυχίαν τοῦ νέου αυτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος οἱ Γεωργιανοὶ καὶ οἱ Ἰσθρες, οἱ τότε ἀριστοὶ στρατιῶται τῆς Ἀσίας, διηύθυνον κατὰ τὸν χρόνον, ἐκεῖνον τὰς κυριωτέρας αὐτῶν δυνάμεις ἐναντίον τῶν μουσουλμάνων τῆς Ἀρμενίας· χωρὶς τῆς περιστάσεως ταύτης, ὁ αυτοκρατορικὸς οἶκος τῶν μεγάλων Κομνηνῶν θὰ κατεπνίγετο ἐν τῇ κοιτίδι του.

Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Σινώπης καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰκτησιν τῆς ἀνατολικῆς χώρας τοῦ Θερμόδοντος, οἱ στρατοὶ τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου καὶ οἱ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος συνεπλάκησαν τὸ δεύτερον. Ὁ Ἀζεδδίνος ἦτο ἐχθρὸς δραστήριος καὶ ἐπικίνδυνος ἢ φιλοδοξία αὐτοῦ οὐδόλως ἐκαλύθη ὑπὸ τῶν δεισιδαιμονιῶν τῶν ὁμοθρήσκων του ἐνομιζέτο εὖνος τῶν χριστιανῶν, ἴσως δὲ καὶ μυστικὸς χριστιανός· εἶχε διαδοθῆ ἡ περὶ τούτου φήμη ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐφοβοῦντο τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ καὶ τὴν εἰς τὸν χριστιανισμὸν κλίσιν του μετεχειρίζοντο ἀντικείμενον κατηγορίας καὶ ὑποψίας ἐκ μέρους τοῦ ὄχλου. Κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν καλιφῶν τοῦ Βαγδάτ καὶ τοῦ Καῖρου, ὁ Ἀζεδδίνος

νος ἐσχημάτισε φρουράν μισθωτῶν, ἐφ' ὧν ἐδύνατο νὰ ἐλπίζῃ, αἱ δὲ περιστάσεις καθίστων αὐτῷ εὐκολοτέρην τὴν μίσθωσιν χριστιανῶν στρατιωτῶν, ἢ τὴν ἀγορὰν δούλων, ὁποῖοι οἱ μαμελοῦκοι τῆς Αἰγύπτου, ἢ τὴν συλλογὴν νεοφύτων καὶ ἀρνησιθρήσκων, καθὼς ἐποίουν μετὰ ταῦτα οἱ ἡγεμόνες μουσουλμάνοι· τοιαύτη φρουρὰ συγκειμένη ἐξ ἀνθρώπων μὴ δυναμένων νὰ περιμένωσιν εἰμὴ παρὰ μόνου τοῦ Σουλτάνου τιμᾶς καὶ χρυσόν, ἦτο πάντοτε ἐτοίμη εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν αὐτοῦ οἰκιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν, ὀλιγωροῦσα παντὸς νόμου καὶ πάσης θρησκείας. Ἡ Ἀνατολὴ δὲν ἐστερεῖτο, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τυχοδιωκτῶν εὐρωπαϊῶν, οὔτινες χωρὶς τύψεως τοῦ συνειδέσθαι καὶ ἀναιδῶς ἐπώλουν τὸ ξίφος εἰς σχισματικούς Ἕλληνας, ἢ εἰς Τούρκους ἀπίστους. Ὁ Ἕλληνας αὐτοκράτωρ τῆς Νικαίας Θεόδωρος ὁ Α' ἔσχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἕως ὀκτακοσίου τῶν τυχαίων τούτων στρατιωτῶν, ὁ δὲ Ἀζεδδίνος περιεβλήθη ὑπὸ ὁμοίων μισθωτῶν.

Ὁ Ἀλέξιος ἀπομεμονωμένος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοκρατορίᾳ τῆς Τραπεζοῦντος, τῆς ὁποίας τὰ συμφέροντα, αἱ συμμάχαι καὶ οἱ πόλεμοι ἀπεχώριζον αὐτὴν τῶν Ἑλλήνων τῆς Νικαίας καὶ τῶν Λατίνων τῆς Ῥωμανίας, καὶ ἐπιλαθόμενος τῶν λοιπῶν χριστιανῶν, εὐρέθη ἀνίκκος ὅπως ἀντιστῆ εἰς ἡγεμόνα ἰσχυρόν, πλούσιον καὶ πολεμικόν, οἷος ἦτο ὁ Ἀζεδδίνος. Ὅπως κερδίσῃ τὴν εἰρήνην καὶ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν λεηλασίαν τῆς χώρας του ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ἐαυτὸν ὑποτελεῖ τῆς μοναρχίας τῶν σελγουσιδῶν, νὰ πληρώσῃ ἐτήσιον φόρον καὶ ἀνάλογον μέρος στρατιωτῶν ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἀζεδδίνου. Τὰ γεγονότα ταῦτα βεβαιοῦνται ὑπὸ τοῦ χειρογράφου Λαζάρου τοῦ Σκευοφύλακος, ὅπερ ἀνεκαλύφθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἐν τῷ Ἄθῳ, πλὴν ἀγνοοῦμεν ὑπὸ τίνων περιστάσεων καὶ ἰδιαιτέρων δυστυχημάτων κατήντησεν ὁ μέγας Κομνηνὸς εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην ταπεινώσιν.

Οὐδὲν ὑπάρχει γνωστὸν ἐκ τῆς ἀποκρύφου ἱστορίας τῆς Τραπεζοῦντος ὑπὸ τὴν βασιλείαν Ἀλεξίου τοῦ Α', ἐὰν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ ὑπουργοὶ αὐτοῦ δὲν ἠμέλησαν τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἠσχολήθησαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς κατὰ τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ὅλαί αἱ βυζαντινὴ κατακτήσεις αἱ κείμεναι ἐν τῇ Τουρκικῇ Χερσονήσῳ ἠνώθησαν εἰς τὴν νέαν αὐτοκρατορίαν, καὶ ἡ Τραπεζοῦς εἶδεν αὐ-

ξυνθεῖσθαι τὴν ἐπιβροχὴν αὐτῆς καὶ τὰ πλούτη ἀφ' οὗτου κατέστη ἡ ἐδρα ἀνεξαρτήτου δυνάμεως. Ἡδυνήθη νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἤδη καλουμένην αὐτονομίαν τῆς· τοῦτο ἐξηγεῖται καὶ διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς χώρας καὶ τῆς εἰς δημοσίας δαπάνας χρήσεως τῶν προσόδων τῆς, αἵτινες προγενέστερον ἐξωθεύοντο σχεδὸν εἰς τὴν τρυφὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐλῆς τῶν διεφθαρμένων Καισάρων.

Ἀλέξιος ὁ Α' ἀπέθανεν ἐν Τραπεζοῦντι κατὰ τὸ ἔτος 1222. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ζωγραφίσωμεν τὸν χαρακτήρα τοῦ ἡγεμόνος τούτου, ἠθέλωμεν ἀντιποιηθῆ τὸ δικαίωμα τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μυθιστοριογραφίας· τοσοῦτον ὀλίγον εἶναι γνωστὸς εἰς ἡμᾶς. Ἐμφανίζεται οὗτος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζοῦντος ὡς σκιά ἥρωος μυθώδους καὶ ὡς θεμελιωτῆς κράτους, τοῦ ὁποίου τὴν πλάσιν ἠθέλε τις ἀποδώσει εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἰδιότητας, ἐνῶ πιθανῶς ὑπῆρξεν οὗτος κοινὸς τις ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἡ τύχη ἐν τῷ μέσῳ περιστάσεων οἵτινες παρήχθησαν ἐκ τῆς κοινωνικῆς διοργανώσεως τοῦ αἰῶνος, ἐξελέξατο αὐτομάτως ὅπως παραστήσῃ πρόσωπον ἔξοχον. Γεγονότα ἀνάλογα παρετηρήθησαν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν αἰώνων, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν νέον ὑπάρχει ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἐδυνήθησαν καὶ ταῦτα νὰ λάβωσι χώραν εἰς Τραπεζοῦντα. Ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Ἀλέξιος Α' εἶχε τὰ εὐγενῆ χαρακτηριστικά, τὴν καλλονὴν, τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ τὴν Ῥώμην, ἅπερ ἦσαν κληρονομικὰ τοῦ γένους του, καὶ πλεονεκτήματα σωματικά, ἅπερ τὸ γένος τοῦτο ὀφείλει ἀναμφιβόλως εἰς τοὺς ἐκ τῆς Γεωργίας προγόνους του.

Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία, κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, δὲν ἐδύνατο νὰ στερηθῆ ἐνὸς νέου ἁγίου, καθὼς ἑλληνικὴ τις ἀποικία κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους δὲν ἐδύνατο νὰ στερηθῆ ἐνὸς ἡμιθέου. Ὁ ἀπαραίτητος καὶ νέος ἅγιος ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Τραπεζοῦντος, ὅπως γίνῃ συνήγορος αὐτῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ προστατῆς ἐπὶ τῆς γῆς ὑπῆρξεν ὁ ἅγιος Εὐγένιος. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἡ λατρεία συνετέλεσαν, ὅπως χωρίσωσι τοὺς Ἕλληνας τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος ἐκ τῶν ἄλλων χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ οὕτω καταστάσῃ ἰδιαιτέρον ἔθνος. Ὁ ἅγιος Εὐγένιος ἐγεννήθη ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ καὶ ὑπέστη τὸ μαρτύριον ἐπὶ Διοκλητιανοῦ συντριψας αὐθαδῶς τὸ εἶδωλον τοῦ Μίθρα, ἐπὶ πολὺν χρόνον λατρευο-

μένου ἐπὶ τοῦ ὄρους Μίθριος, νῦν δὲ Μποζτεπέ. Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὅπου παρεδόθη ὁ ἅγιος εἰς τοὺς φονεῖς, ὁ Ἀλέξιος ἀνήγειρε περικαλλῆ ναὸν καὶ μοναστήριον ἀφιερωμένον εἰς τὸν προστατῆν τῆς πόλεως καὶ τοῦ κράτους. Τὰ εἰς τὸν ἅγιον Εὐγένιον ἀφιερωθέντα ταῦτα οἰκοδομήματα πολυλάκις κατεστράφησαν κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις τῆς Τραπεζοῦντος, ἀλλ' ἐκκλησία τις χριστιανικὴ μεταβλήθεισα εἰς τσαμίον ὑπὸ τῶν ὀσμανιδῶν εἰσέτι ὑπάρχει. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Εὐγενίου, παρισταμένη ὅτε μὲν πεζοῦ, ὅτε δὲ ἰππέως, ἐτίθη ἐφ' ὄλων τῶν ἐν Τραπεζοῦντι κοπέντων ἀργυρῶν νομισμάτων· αἱ ἐσφαῖραι τοῦ ἁγίου Εὐγενίου ἦσαν αἱ ἡμέραι, αἵτινες ἐπλησίαζον τὸν αὐτοκράτορα πρὸς τοὺς ὑπηκόους του· ἡ βιογραφία τοῦ ἁγίου Εὐγενίου ἀπετέλει τὴν βᾶσιν τῆς ἐθνικῆς φιλολογίας, καὶ οἱ ἔπαινοι αὐτῶν ἐξέσκουν τὴν εὐγλωττίαν ὄλων τῶν βητόρων· οὐδεμία οἰκογένεια ὑπῆρχεν, εἰς ἣν δὲν ἀπεδόθη τὸ ὄνομα τοῦ Εὐγενίου εἰς ἐν τῶν μελῶν τῆς· ὁ ἅγιος οὗτος κατέστη τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας ὄλων τῶν τάξεων καὶ ὁ ἐμπνευστῆς τοῦ πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅσον χρόνον διήρκεσεν ἡ αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος, ἡ θρησκεία, ἡ φιλολογία καὶ ἡ πολιτικὴ τῶν κατοίκων αὐτῆς συνεδέοντο καὶ ἐξωμοιοῦντο μᾶλλον πρὸς τὴν λατρείαν καὶ τὰ συναξάρια τοῦ ἁγίου Εὐγενίου, ἢ πρὸς τὸ πρακτικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὰς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου.

(Ἔπεται ἡ συνέχεια)

MIEN—YAOYN.

ΣΙΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

(ἐκ τοῦ Ἰταλικῷ).

Α'.

Ἀπὸ δύο καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ὁ νέος Mien-Yaun, τυγχάνει ὁ πολιτικὸς ἀσπὴρ τῶν ἀριστοκρατικῶν κύκλων τοῦ Πεκίνου. Εἶναι ὁ στρόφιγξ περίξ τοῦ ὁποίου στρέφονται τὰ κοινωνικὰ κινήματα τῆς ἡμέρας, αὐτὸς τὸ ζωικὸν στοιχεῖον τοῦ συρμοῦ, ὁ ἀκτινοβολῶν ἥλιος ὁ φωτίζων τὰ περίξ αὐτοῦ. Αὐτὸς ὁ καθιδρῶν καὶ ἐξαφανίζων τὰς ὑπολήψεις. Κατέχει δὲ τὰ πρωτεῖα ἐφ' ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἀφοβίας του, καὶ αἱ γυναῖκες παραφρανοῦσιν ἕνεκα τῆς ἀπαραμίλλου αὐτοῦ ὀραϊότητος· ἔχει δὲ σπανίαν εὐφυΐαν καὶ

ἐννοεῖ τὴν διπλωματικὴν ὡς ἄλλος τις Κομφούκιος. Ὡς πρὸς τὴν φιλολογίαν, κατὰ βάθος γνωρίζει τοὺς συγγραφεῖς πάσης ἐποχῆς, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πονήματος τοῦ Shee-King, γραφέντος πρὸ 4 χιλιάδων ἐτῶν, μέχρι τῶν τελευταίων ἐργῶν τῶν νεωτέρων ποιητῶν. Καταγωγῆς δὲ ὦν ταταρικῆς, ἔχει πνεῦμα ζωηρὸν καὶ λαμπρὸν. Ἄδει ὡς ὁ Pan-o-Pei, καὶ ὁμολογεῖται ὅτι πολλὰ εὐαίσθηται κυρία προσεβλήθησαν ἀπὸ σπασμοῦ, ἕνεκα τῆς προξενήσεως εἰς αὐτὰς συγκινήσεως, ἀκούσασαι ἀδόμενον ὑπ' αὐτοῦ τὸ περίφημον ἐθνικὸν ᾄσμα Moo-lee-wha. Ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι πρὸ πάντων ὀραϊότατος καὶ ἀκαταμάχητος δάκις παρουσιάζεται ὑπὸ πλουσίων ὀλοσυρικῶν ἐνδεδυμένος, φέρων τὸ παράσημον τοῦ μεγάλου τάγματος τοῦ πτεροῦ τοῦ Ταοῦ καὶ μετὰ ἐρυθρὰ κομβία τοῦ χιτῶνος του, μεμιγμένα διαφόροις ἐλεφαντίνοις καὶ κυανοῖς (lappis-lazoli) κοσμήμασι. Ἡ οἰκογένειά του κατέχει μίαν τῶν λαμπροτέρων θέσεων τῆς αὐτοκρατορίας, οἱ δὲ συγγενεῖς του ἅπαντες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Tse, τάξιν τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἀρχόντων. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Too-fche-Yuen (πρῶτος ἐπικριτής), ἠδὴ δὲ μέλος τῶν μανδαρινῶν τυγχάνει ὁ θεὸς αὐτοῦ εὐγενῆς καὶ πρίγκιψ, κατέχει θέσιν ὑψηλοτέραν τὴν τῶν πρώτων μανδαρινῶν. Αὐτὸς οὗτος προεδρεύει τὸ συμβούλιον τοῦ Ping-Pu ὑπουργείου τοῦ πολέμου. Ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους του παρέχει αὐτῷ ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κοινωνίαν, αἱ θύραι δὲ ἅπασαι τῶν σημαντικωτέρων ἀρχόντων ἀνοίγονται ἐνώπιον τοῦ Μιὲν Ἰαοῦν, καὶ πανταχοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑποδέχεται.

Πλὴν, μ' ὅλα ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα, οὗτος δὲν ἀπατάται ὡς πρὸς τὸ εὐμετάβολον τοῦ ἀνθρώπινου ἐνθουσιασμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο παρεδόχθη τὸν τρόπον τινὰ διπλωματίας, θαυμασίως λελογισμένης, ἵνα οὗτος ὁ ἐνθουσιασμὸς διαρκέσῃ ὅσον τὸ δυνατόν πλείοτερον· συνίσταται δ' ὁ τρόπος οὗτος εἰς τὸ νὰ ἐμφανίζηται ὅσον τὸ δυνατόν σπανιώτερον. Ἐπὶ πενήκοντα ἐπισήμων προσκλήσεων, δέχεται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μίαν· εἰς τοὺς κοινούς περιπάτους δις μόνον τῆς ἐβδομάδος συγγάζει, ἀλλὰ τότε προσπαθεῖ νὰ προξενήσῃ τὴν μεγαλητέραν ἐντύπωσιν. Ἄπαξ ἐνεδύθη ὅλως ἀπὸ νανκίνην κιτρίνην, πρᾶγμα παράδοξον καὶ σχεδὸν ἔνοχον εἰς Σινικὴν. Πάραυτα δὲ τό τε ὕφασμα καὶ χρῶμα παρὰ πάντων παρεδόχθη ὡς συρμός. ! Τὸ συμβᾶν τοῦτο ὑπῆρξεν αἰτία τοιοῦ-

του σκανδάλου, ὥστε αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἠπέλπει νὰ τιμωρήσῃ ἐκείνην τὴν παράδοξον ὑπερβολὴν, ἐάν ποτε ἀνευθεύτο.

Ἄλλοτε δὲ πάλιν διηυθέτησε τὴν οὐρανὸν τῆς κόμης του κατ' ἰδιαιτέρον τρόπον, καὶ ἵνα κατορθώσῃ τοῦτο ἐπὶ δύο νύκτας ἄϋπνός ἔμεινεν ὥθησε δὲ τρεῖς νέους εἰς αὐτοκτονίαν, μὴ δυναθέντας νὰ μιμηθῶσιν αὐτόν. Ἐπίσης δ' ἄλλοτε ἐτόλμησε μὲ μεγάλην ἀποστροφὴν τῶν μακροδάρων, νὰ περιδιαβάσῃ δημοσίως μὲ κεκομμένους τοὺς ὄνυχας, ὅπερ ὀλίγου δεῖν διήγειρε στάσιν ἐνκντίον δὲ πάσης ἀπειλῆς, δὲν ἠθέλησε ν' ἀφῆσθαι πλέον ν' αὐζήσωσιν, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐκνοποιοῦθη νέον αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἀπειλοῦν δι' ἀτίμου θανάτου οἰονδήποτε εὐγενῆ τῆς αὐτοκρατορίας ἔχοντα τὸ θάρρος ν' ἀκολουθήσῃ παρομοίαν συνήθειαν.

Φαντάσθητι ὅθεν ἐάν τοιοῦτος νεανίας δὲν ἐπεζητεῖτο δι' οἰουδήποτε μέσου ὡς σύζυγος. Μητέρες, θυγατέρες καὶ κηδεμόνες τῶν εὐγενεστέρων τάξεων, ἐκνήγουν αὐτόν, ὡς εἶπεν, ἕκαστος κατ' ἴδιον τρόπον. Καὶ πολλαὶ αἰ ἐλπίζουσαι νὰ ἐξέλθωσι νικήτριαι, διότι κατὰ τοὺς σινικοὺς νόμους πᾶς τις δύναται ὅσας θέλει νὰ λάβῃ συζύγους, ἀρκεῖ μόνον νὰ δύναται διὰ τῆς καταστάσεώς του νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν.

Μ' ὅλα ταῦτα οὗτος δὲν παρεπίσθη θέλων νὰ μείνῃ ἔγαμος.

Ὁ Μιεν-Γαοὺν πρὸς τοὺς ἄλλοις, σέβεται τὴν ὑϊκὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, διότι ἡ ἀρετὴ αὕτη ἐν τῇ Σινικῇ θεωρεῖται ἡ ἀρχικὴ βᾶσις τῆς πολιτικῆς, τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλολογίας. Ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ Key-Kiug, τελευταίως ἀποθανὼν, ἐμίσησε τὸν ἥρωά μας τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Σινικῆς. Ὑπερμέτρως δ' ὤρεληθείς, προώρισται νὰ διέλθῃ ἐνδοξὸν στάδιον.

Πρὸς τοὺς ἄλλοις ἦτο ποιητὴς, φιλόσοφος, ἠθικολόγος καὶ ζωγράφος ὡσαύτως ἄλλ' ἤρξατο πλεῖστον ἔργα ἅτινα οὐδέποτε ἐπέραναν. Ἐν τέλει τὰ πάντα ἐγκατέλιπεν ἵνα ἀποκλειστικῶς ἐναγκαλισθῇ τὴν φιλοδοξίαν καὶ τυραννίαν. Ὁ περιδοξὸς βῆτωρ ὁ Pehi-tu-lei, ἔγραψε τὸν πανηγυρικὸν τοῦ Μιεν-Γαοὺν, οὗτινος ἐδώκαμεν ἰδέαν, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτόν ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ περιδόξου ἀκροατηρίου τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Πεκίνου τρεῖς μῆνας πρὸ τῶν συμβεβηκότων ἅτινα διηγήθημεν.

B'.

Πρὸ τινος καιροῦ, ἀπαυδήσας ὁ Μιεν-Γαοὺν ἐκ τῶν συνεχῶν τούτων θριάμβων, καὶ θαυμασιῶν ἐπιτυχιῶν παντὸς εἶδους, ἤρξατο σκεπτόμενος τὸν τρόπον δι' οὗ νὰ σχηματίσῃ λαμπρὰν θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ.

Τούτου δ' ἔνεκεν ἐγκατέλιπε πάντα τὰ παιδαριώδη τῆς ἐνδυμασίας, καὶ παραλείψας ἐν τούτοις, πρᾶγμα ἀνήκουστον, νὰ καλλωπίζεται διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ πτεροῦ τοῦ Ταοῦ, τοῦ παρὰ πάντων ποθουμένου, ἀπεσύρθη εἰς μονῆρας μέρος παρὰ τὴν θάλασσαν, διαμεινας δ' ἐκεῖ ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ παραδοθεὶς εἰς μελέτας, ὑπέστρεψεν εἰς Πεκίνον ἐξ ὅλου ἄλλος παρ' ὅ,τι ἦτο. Ἐν τῇ πόλει εἰσερχόμενος, διήλθε διὰ τῆς συνοικίας τῶν Kung, κλάσιν τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐμπόρων, καὶ ἐξεπλάγη, ἀπὸ τὰς κραυγὰς γυναικὸς ζητούσης βοήθειαν. Ἐδραμε καὶ εἶδε γραῖαν σφοδρῶς δέρουσαν ὠραιότατην νεάνίδα διὰ θαμβοῦ.

Ἡ νεάνις στρέψασα τὸ εὐεῖδες αὐτῆς πρόσωπον πρὸς τὸν Μιεν-Γαοὺν, ὑπεμειδίασεν αὐτῷ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν δακρύων ἅτινα ἔχεεν, ἀπευθύνουσα συγχρόνως καὶ φίλημά τι. Ἐκθαμβὸς ἔμεινε παρατηρῶν τὰς δύο γυναῖκας. Ἡ νεάνις ἦτο λίαν ὠραία — ὀφθαλμοὶ μικροὶ, χεῖλη παχυμελῆ καὶ ἐρυθρὰ ὡς κεράσιον, κόμη ἀθρὰ καὶ μέλαινα, πόδες μικροὶ ὡς ὠτίτης — ἰδοὺ τέσσαρα χαρκτηριστικὰ σημεῖα τῆς ὠραιότητος πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐνὸς Σίνου ὅθεν δὲν εἶναι παράξενον ἂν ὁ νέος ἔμεινεν ἐκθαμβὸς εἰς τὴν θέαν τοιαύτης τελειότητος.

Τούναντίον δ' ἡ γραῖα ἦτο ἀποτρόπαιος τὴν μορφήν, ἄνευ ὀδόντων, φέρουσα ὀμματουάλια, φαλακρὰ καὶ πόδας ἔχουσα ἐλέφαντος.

Ὁ Mien-Yaun, πλησιάζσας τὴν γραῖαν, ἠρώτησεν αὐτὴν ποῖόν τι τὸ ἔγκλημα τῆς νεᾶς, δι' ὅπερ ἔδερν αὐτὴν οὕτω πρὸς τοῦτον ἀποκριθεῖσα ἡ γραῖα εἶπεν

«Ἄρα γε ὁ νόμος τῆς Σινικῆς ἐμποδίζει ἤδη τοὺς γονεῖς νὰ δέρωσι τὰ τέκνα των, ὅσον καὶ ὁπότε θέλουσι;»

Καὶ τῷ ὄντι ἡ μεγάλη ἀρχὴ τῆς ὑϊκῆς φιλοστοργίας παραδέχεται ἵνα οἱ γεννήτορες ἔχωσι δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν τέκνων των. Ἐάν ποτε τέκνον τι φονευθῇ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς, αἱ ἀρχαὶ ἀρκοῦνται νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτοῖς εὐτελεῖς πρόστιμον.

Ἡ γραῖα ὅθεν οὐδόλως ὑπόχρεως ἦτο νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειαν τοῦ νέου συγκινηθεῖ-

σα ὅμως ἐκ τοῦ εὐγενεοῦς ἐξωτερικοῦ καὶ τῶν χαριέντων τρόπων αὐτοῦ, ἀπεκρίθη, «Πρὸ τινος καιροῦ μὴ δυναμένη νὰ γυμναζώμαι ποσῶς, ἠθέλησα νὰ ἐξασκήσω τὸν δεξιόν μου βραχίονα.»

Ἡ ἀπόκρισις ἦτο, ὡς φαίνεται, ἀποδεκτικὴ, μ' ὅλα ταῦτα ὁ Μιεν-Γαοὺν δὲν ἐθεωρήθη ἠττημένος, καὶ ἤρξατο ὀμιλῶν περὶ τῆς βροχῆς, τοῦ ὠραίου καιροῦ, καὶ περὶ χιλίων ἄλλων ἀνοησιῶν, ὅπως ἀποπλανήσῃ ἐκείνην τὴν Μέγειραν, ἥτις, κατ' ὀλίγον συγκινομένη, προσεκαλέσατο τὸν νέον οἰκαδε νὰ λάβῃ κύπελον ἐκ Gean-tchen, τὸ ἰσχυρότερον ἐκ τῶν συνηθιζομένων ἐν τῇ Σινικῇ ἐλιξήριον ἐδέχθη μὲν οὗτος, προσθέτων ὅμως ὅτι ἐπρωτίμα κάλλιον κύπελον τεῖου.

Ἡ γραῖα εὐχαριστημένη ἔδραμε πάραυτα νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ποτόν, μείνας δὲ μόνος ὁ Μιεν-Γαοὺν μετὰ τῆς νεάνιδος ἔσπευσε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ χαμηλοφώνως, «Εἶπέ μοι, κόρη, τίνος ἔνεκεν μοὶ ὑπεμειδίασας καὶ μοὶ ἀπέστειλας γλυκύτατον φίλημα ἐκ τῶν χαριέντων σου χειλέων;»

Ἡ νεάνις τετραραγμένη, ἀπεκρίθη ἐρυθριῶσα «Κύριε, ἡ λαμπρότης τῶν κειμηλίων ἅτινα ἐπὶ τοῦ πύλου σας φέρετε, μ' ἐθάμβωσεν... Ἡπατήθη ἐκλαμβάνουσα ὑμᾶς ὡς ἕνα τῶν συντρόφων τῆς νηπιότητός μου—ἰδοὺ ἡ μόνη αἰτία.

Ἐνόησεν ὁ νέος καλῶς ὅτι τὰ λεχθέντα δὲν ἦσαν ἡ ἀληθὴς αἰτία, πλὴν προσεποιήθη ὅτι εὐχαριστήθη, καὶ ἀποσπῶν τὰ κειμήλια ἀπὸ τοῦ πύλου του, προσέφερε ταῦτα τῇ νεάνιδι, ἥτις προσεποιήθη μὲν τὴν δύσκολον τὸ κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὰ ἐδέχθη ἐναποθέτουσα ταῦτα ἐν τῷ κόλπῳ τῆς.

Τότε ὁ Mien-Yaun ἔμαθεν ὅτι ἡ νεάνις ὠνομάζετο Tching-Ki-Pi καὶ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Tching-Wang, ἰδιοκτῆτου μεγάλων ἐργοστασιῶν πορσελάνης καὶ ἐκτεταμένων φυτειῶν καπνοῦ, κειμένων εἰς τὰ βόρεια τῆς αὐτοκρατορίας οὗτος ἠγάπα αὐτὴν ὑπερμέτρως ἢ δὲ γραῖα ἡ μετχειριζομένη αὐτὴν τόσον σκληρῶς, δὲν ἦτο μήτηρ τῆς, ἀλλὰ ταύτην συνεζεύχθη εἰς δεύτερον γάμον ὁ πατὴρ ἔνεκα τοῦ πλοῦτου αὐτῆς καὶ μετεμελήθη μὲν, πλὴν πολὺ ἀργά, τῶν σινικῶν νόμων μὴ ἐπιτρέποντων τὸ διαζύγιον, εἰμὴ ὅτε ἡ σύζυγος ἔχει συγγενεῖς δυναμένους νὰ δώσωσιν αὐτῇ ἄσυλον. Ἦδη δὲ, δὲν ἦτο ἡ περίστασις νὰ πράξῃ οὕτω πρὸς τὴν γραῖαν τὴν τὸ ἑκατοστὸν ὡς ἔγγιστα ἔτος τῆς ἄγουσαν.

Ἐν ᾧ συνωμίλου ἡ γραῖα ὑπέστρεψε κομίζουσα τὸ βράζον τεῖον, ὁ δὲ Μιεν-Γαοὺν, ἀφρημένος καὶ ἐκδοτος εἰς τὰς σκέψεις του, ἄφησε νὰ

πέσῃ μέρος τι τοῦ βράζοντος τεῖου ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς γραίας, ἥτις ἐξέβαλε τοιαύτην ὀξεῖαν φωνήν, ὥστε ἠκούσθη παρ' ὅλων τῶν γειτόνων. Ὁ Μιεν-Γαοὺν ὀργισθεὶς ἐρρίψε τὸ κύπελον κατὰ γῆς, κατέθραυσε τοῦτο διὰ τῶν ποδῶν, εἶτα δὲ ἐξακοντίσας ἐν ἐρωτικὸν βλέμμα πρὸς τὴν νεάνίδα, ἀνεχώρησε.

Γ'.

Τοσοῦτον ὁ Μιεν-Γαοὺν διεταράχθη ὑπ' ἐκείνης τῆς συναντήσεως, ὥστε διήλθε τὴν νύκτα ἄπασαν ἄϋπνος. Τὴν δὲ πρωτὰν ἐνδυθεὶς μεθ' ὅλης τῆς ἐπιμελείας, πρὸ πολλοῦ μὴ πράξας τοῦτο, μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς, ἐξῆλθεν ἐνδεδυμένος ὡς πρίγκιψ διὰ μηλωτῆς τῆς Ρωσσίας καὶ σαλίου ἐκ Κασμύρης, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς Βομβάης, φέρων ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ σημεῖα τῆς μεγαλητέρας εὐγενείας καὶ ἐπὶ τοῦ πύλου ἔχων τὸ πτερόν τοῦ Ταοῦ ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο ὑπηρετῶν, φερόντων μεγαλοπρεπῆ δῶρα, ἀνεχώρησε διευθυνόμενος πρὸς τὴν διαμονὴν τοῦ Tching-Wang. Πρὸ τῆς θύρας φθάσας, ἔπεμψε τὸ ἐπισκοπητήριόν του (φύλλον χάρτου ἐρυθροῦ) καὶ σημείωσιν τῶν δώρων, ἅτινα προσέφερε τῇ οἰκογενείᾳ. Ἡ ὑποδοχὴ ὑπερευλαβῆς ὑπῆρξεν ἂν καὶ προσωπικῶς δὲν ἐγνωρίζετο εἰς τὸ μεμακρυσμένον μέρος τοῦ Kung, μ' ὅλα ταῦτα ἡ φήμη αὐτοῦ εἶχεν ἀφιχθῆ καὶ ἐκεῖ.

Ἡ δυστυχὴς Tching-Ki-Pi καὶ αὐτὴ ὡσχύτως εἶχε διέλθει νύκτα ἐπίσης τετραραγμένην, τὴν δὲ ἐπαύριον πρὸς ὅλας αὐτῆς τὰς φίλας ὠμίλησε περὶ τῆς ὠραιότητος καὶ τῆς ἄκρας χάριτος τοῦ νέου εὐπατρίδου, οὗτινος ὅμως τὸν ἀληθῆ βαθμὸν ἠγνῶσι εἰσέτι.

Ὅποια ὅθεν ὑπῆξεν ἡ ἐκπληξίς καὶ ἡ χαρὰ τῆς, ὁποῖος ὁ θαυμασμός τῆς γραίας, μὴ εἰσέτι ἰαθείσης ἐκ τοῦ καύματος, βλεπούσης τὴν οἰκίαν των τιμωμένην ὑπὸ ἀληθοῦς Πτεροῦ Ταοῦ!

Ὁ πατὴρ ὑπεδέξατο αὐτόν δι' ὅλων τῶν τιμῶν, ἐδέξατο τὰ δῶρα καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπληξείας του.

Τὸ πρῶτον ὁ Μιεν-Γαοὺν ἀπετάθη πρὸς τὴν γραῖαν, δικαιολογούμενος ταπεινότητα διὰ τὸ ἀκούσιον συμβᾶν τὸ ὑπ' αὐτοῦ προξενηθῆν, καὶ ἐπιδαψιλεύων αὐτῇ μυρίας φιλοφρονήσεις, ἵνα ἀποκαταστήσῃ αὐτὴν εὐμενῆ.

Τοσοῦτον αὕτη ἐξεπλάγη, ὥστε δὲν ἠδύνατο οὐδὲ κἂν λέξιν νὰ προσφέρῃ ἄλλ' ἡ νεάνις ἀνεκτῆσατο πᾶσαν τὴν εὐφύιαν τῆς, καὶ ἀπεκρίθη

μετά τοσαύτης χάριτος και διά τρόπων τόσων εκλεκτών και έρωτικών, ώστε επηύξησε τόν επι-
τεταμένον έρωτα, άν ήδη δι' αὐτήν ήσθάνετο ο
νέος εὐπατρίδης· τελευταίον δὲ διελύθη ο χαλινός
τῆς γλώσσης και αὐτῆς τῆς γραίας, όμιλησάσης
εκτενῶς περὶ διαφόρων οίκογενειακῶν πραγμά-
των, μετά παραχωρήσεως εμφανούσης τὴν ἀλ-
λαγὴν τῶν πρὸς αὐτὴν αἰσθημάτων τῆς.

Ακολουθῶς, ο Tehing-Wang, κατορθώσας,
πλὴν μετά πολλῆς δυσκολίας, νὰ ἐπιβάλῃ σιγὴν
εἰς τὴν σύζυγόν του, εἰσῆλθε και οὗτος εἰς συνο-
μίλιαν, και μετ' ὀλίγον, ἐπετράπη τῷ νέῳ νὰ
μείνῃ μόνος μετὰ τῆς ὥραιας του έρωμένης. Τόν
τε ἐμψυχωμένον διάλογον ὡς και τὰ ὠρκα σχε-
διά των, παραλείπομεν νὰ διαγράψωμεν ὑμῖν.

Τὸ ἑσπέρας ἔπιον ὁμοῦ τὸ τέιον και ἀκολου-
θῶς ἀπεχωρίσθησαν, ἀφ' οὗ οἱ νέοι ἐπισήμως ἤρ-
βαωνίσθησαν, μ' ἄλλας τὰς διαρκεῖς διακηρύξεις
ἔρωτος και αἰωνίας ἀγάπης. Ὁ Μιέν-Γαοὺν ὑπέ-
στρεψεν οἴκαδε ἑξ' ἄλλος ἑξ' ἔρωτος.

Δ'.

Ἄπαν τὸ Πεκίνον διηγέρθη. Οἱ τρεῖς χιλιάδες
ἑξοχοὶ ἄνδρες, οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν ἀριστοκρα-
τίαν, ὠργίσθησαν· τὸ δ' ἐπίλοιπον ἐν και ἡμισυ
ἐκατομμύριον τὸ σχηματίζον τὸν πληθυσμὸν,
διενεῖτο τίς ἄρά γε ἡ εὐτυχὴς ἡγεμονίς, ἢ το-
σοῦτον κηρόνησον ἡ τύχη, και ποῖαν τινα προῖκα
ἔφερον. Οὐδεὶς οὐδὲν ἐγνώριζε.

Ἐπανελαμβάνοντο ἄπειρα ὀνόματα τῆς μελ-
λονόμου, ἡ προσδιορισθεῖσα ἡμέρα τῶν γάμων
κτλ. ἀλλ' ὅμως τὸ μυστικὸν ἔμενε τεθαμμένον,
τοῦ Mien-Yaun μένοντος οἴκαδε, διατηρούντος
ἀλληλογραφίαν μετὰ τῆς έρωμένης του, και μό-
νον ἐκπληττομένου και ὄντος ἀνησύχου τίνος ἐνε-
κα ο ἀξιοσέβαστος αὐτοῦ πατήρ εσιώπα, οὐδὲν
ἠτοίμαζε διὰ τὴν τελετὴν, και τὴν παραμικρο-
τέραν δὲν ἐπέφερε παρατήρησιν ἐπὶ τοῦ ὅσον
οὕτω τελεσθησομένου γάμου του!

Ἐν τούτοις αἱ ἡμέραι τῆς πρώτης τοῦ νέου
ἔτους ἠγγίζον και ἐπιτραπέιτω, ἐάν ἐπὶ τινα λε-
πτὰ σταματῶμεν ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τῆς το-
σοῦτον σπουδαίας διὰ τοὺς Σίνας.

Ἡ ἀριστοκρατία τοῦ Πεκίνου ἐθίζει κατὰ τρό-
πον ὅλως ἰδιαιτέρον νὰ ἑορτάζῃ τὰς τοιαύτας
ἑορτάς. Αἱ γυναῖκες ὑπόχρεοὶ εἰσὶ νὰ μένωσιν
οἴκαδε, ἵνα ἐτοιμάσωσι τὰ ἐκλεκτότερα ἡδύσ-
ματα διὰ τοὺς ἄνδρας. Οὗτοι δ' ἐγειρόμενοι λίαν

πρῶτ' ἀρχίζουσι σειρὰν ἐπισκέψεων παρατεινομένων
μέχρι μεσονυκτίου. Νὰ μείνῃ τις πλέον τῶν
τριακόντα δευτερολέπτων εἰς ἐπίσκεψιν, ταῦτόν
τὸ παραβαίνει τοὺς νόμους τῆς εὐγενείας. Νὰ
κάμῃ ὀλιγώτερον τῶν ἑκατὸν ἐπισκέψεων ἐν
μῆτι ἡμέρα, εἶναι ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τοὺς
κοινωνικοὺς νόμους. Εἰς πᾶσαν δ' ἐπίσκεψιν ὀφεί-
λει τις νὰ γυυθῇ ταχέως ἐν ζακχαρωτῶν νὰ πῆ
Jam-siu, και εἶτα ν' ἀπέλθῃ· εἰς τρόπον ὥστε
τὴν ἑσπέραν σχεδὸν πάντες εἰσὶν οἰνοβαρεῖς. Φαν-
τάσθητι νὰ πῆ τις, τὸ ἐλάχιστον, ἑκατὸν κύμ-
βας ἐξ' ἐκείνου τοῦ πνευματώδους ποτοῦ ἐν μῆτι
ἡμέρα, εἶναι θαῦμα!

Αἱ διασκεδάσεις τοῦ νέου ἔτους εἰσὶν ἀφίερω-
μέναι τῷ Βάκχῳ, ἡ δ' ἑορτὴ τῶν Φανῶν, οὕτως
ὀνομαζομένης ταύτης τῆς ἐνιχυσίου ἑορτῆς, οὐδὲν
ἄλλο, τῷ ὄντι, εἰμὴ ὄργια ἐθνικά.

Ἡ μεγάλη παιδεία τοῦ Μιέν-Γαοὺν τῷ ἐδείκνυε
πόσον ἐξευτελιστικὸς ἦτο ο τρόπος οὗτος τοῦ
ἑορτάζειν τὸ νέον ἔτος, και διὰ τοῦτο ἠθέλησε
νὰ μεταχειρισθῇ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δημοτικότητα
και τὴν προσωπικὴν ἐπιρροήν, ὅπως ἀποτρέψῃ
τοὺς ὁμοεθνεῖς του ἀπ' ἐκείνης τῆς μωρᾶς συνη-
θείας.

Ἄλλ' ο μωρότερος πάντων ἦτο αὐτός, θέλων
νὰ καθυποβληθῇ εἰς τοιαύτην ἐπιχειρήσιν. Ду-
στυχὴς και ἄφρων νέος, ἠδύνασο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι
θα κατώρθωνε σὺ μόνος ν' ἀποσπάσῃ τὰς κοσμικὰς
προλήψεις ὀλοκλήρου λαοῦ!

Μ' ὅλα ταῦτα ἐκεῖνος ἠλπίζε, και οὐδόλως
ἀμφέβαλλε περὶ τῆς ἐπιτυχίας.

Τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Φανῶν, καθ'
ἢν στιγμὴν τὸ Πεκίνον ἄπαν ἠτοιμάζετο νὰ πα-
νηγυρίσῃ τὴν ἑορτὴν κατὰ τὸν αὐτὸν συρμὸν, ο
Μιέν-Γαοὺν ἐπέστειλε τὰς προσκλήσεις τῶν γά-
μων του. Δέκα γραφεῖς διῆλθον τὴν νύκτα γρά-
φοντες τὰς προσκλήσεις ἐπὶ φύλλων ἐρυθροῦ χάρ-
του, κεκοσμημένων δι' ἐπιχρῶσων ἀραβουργιῶν.
Πλείονες τῶν χιλίων προσεκληθῆσαν, και βεβαίως
οὐδεὶς ο μὴ δεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν.

Ἡ τελετὴ ἔμελλε νὰ λάθῃ χώραν εἰς τοὺς
λαμπροὺς κήπους τῆς διαμονῆς τοῦ πατρὸς τοῦ
Μιέν-Γαοὺν, ἐνθα ἐπανηγυρίσθησαν τόσαι πάνδη-
μοὶ ἑορταί, αὕτη δ' ἔμελλε πάσας νὰ ὑπερβῇ.
Ἰπῆρχον ἀπειράριθμοὶ φανοὶ, πλοῦσια και ἀνα-
παυτικά ἀνάκλιτρα δικταθειμένα περίξ. Εἶδος
συνόδου ἐκ μαγεύρων συνῆλθεν, ἧς τινος προή-
δρευε καθηγητῆς τῆς μαγευρικῆς, προσκληθεὶς ἐπί-
τηδες ἐκ τῆς Nign-Po, πολυκλήτου και ἐνδόξου

πόλεως καθ' ὅλην τὴν Σινικήν ὡς πρὸς τὴν μα-
γευρικὴν τῆς ἐντέλειαν. Οἱ δὲ ῥάπται και αἱ κω-
μότριαι τοῦ Πεκίνου εὐρίσκοντο εἰς μεγάλας και
ἀενάους ἀνησυχίας και περισπασμοὺς ἕνεκα τῶν
στολισμῶν (toilettes) τῶν τῆς ὑψηλῆς περιω-
πῆς. Οὐδὲν συμβᾶν πρὸ ἐπέκεινα ἡμίσεως αἰῶ-
νος δὲν εἶχε διαταράξει τόσον τὸ Πεκίνον.

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ἐνῶ ἑξοχοὶ ἐτοιμα-
σαί ἐγίνοντο, ο εὐγενὴς πατήρ τοῦ ἥρωός μας
διεφύλαττε τὴν βαθυτέραν σιγὴν, ο δὲ Μιέν-Γα-
οὺν συναισθανόμενος τὰ ὕτικὰ του καθήκοντα, δὲν
ἐπεζήτησε τὴν προσοχὴν τοῦ γέροντος εὐπατρί-
δου ἐπὶ τῶν ἰδίων του συμφερόντων.

(ἀκολουθεῖ.)

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ.

Θ (ε ο) ἰ

- Ἐκ τοῦ μητρ(ωίου. Ἐπὶ)ωνος ἄρχον-
τος ἐν Δελφ(οῖς, Πυλαίας ἐ)αρινᾶς, ἱερομνα-
μονούντων Θ(εσσαλῶν . . .)οδά(μ)α, Λέοντος, Α(ι-
5 τωλῶν Λυκέα, (. , Β)οιωτ(ῶν) Ἀσώπωνος(ς,
Διονυσίδου, ρέα, Χ ἔδοξ(εν
τοῖς Ἀμφικτ(ίωσιν και τοῖς ἱερομν(άμοσ)ιν και
τοῖς ἀγορατ(ροῖς)ς παντ(.)ἀσυ-
λία και ἀτέ(λεια)ιστ
40 και μὴ ἢ ἀγώγμ(ος) μῆτε πολέ-
μου μῆτε εἰρήνης μῆτε
αὐτοῖς ἀτέλεια και ἀσφάλεια ἡ συγ-
κεχωρημένη ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλ(ήνων εἶμεν
δὲ τοὺς τεχνίτας ἀτέλεις στρατε(ίας πάσας, πεζᾶς τε
45 και ναυτικᾶς, ὅπως τοῖς θεοῖς αἱ τιμα(ι πάσαι, ἐ-
φ' ἅς εἰσι τεταγμένοι οἱ τεχνῖται, συντ(ελῶνται ἐν
τοῖς καθήκουσιν χρόνοις, ὄντων αὐτῶ(ν ἀπολυπρα-
γμονήτων και ἱερῶν πρὸς ταῖς τῶν θεῶν (λατρεί-
αις· μὴ ἐξέστω δὲ μηδενὶ ἄγειν τὸν τεχνίταν μῆτε
20 πολέμου μῆτε εἰρήνης μηδὲ συλᾶν
οσεχῶν πόλει ἢ ὑπόχρεως και ἐάν ἰδ(ι
ου ὑπόχρεος ο τεχνίτας· ἐάν δὲ τις παρὰ ταῦτα ποι-
ῆ, ὑπόδικος ἔστω ἐν Ἀμφικτίωσιν, (ὡσαύτως δὲ και ἁ πό-
λις, ἐν αἱ ἂν τὸ ἀδίκημα κατὰ τοῦ τεχνίτου συντελεσ-
25 θῆ, εἶμεν δὲ τὰν ἀτέλειαν και τὰ(ν ἀσφάλειαν τὰν
δεδομένην ὑπὸ Ἀμφικτιῶν τ(οῖς ἐν Ἀθῆναις τε-
χνίταις εἰς τὸν αἰὲ χρόνον, οὔσι(ν ἀνεπιβαρή-?
τοῖς· τοὺς δὲ γραμματεῖς ἀνα(γράψαι τόδε τὸ δόγμα
εἰστήλαν λιθίαν και στῆσαι ἐν (τωῖ ἱεροῖ, πέμψαι
30 δὲ και ποτὶ Ἀθηναίους τοῦ δόγματο(ς τοῦδε ἀντίγρα-
φον ἐσφραγισμένον, ἵνα εἰδῶντι (.) ὅτι
Ἀμφικτιῶνες πλείστην ἔχοντι πρόν(οιαν τῆς
πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας και κατα(ινοῦσιν?
τοῖς παρακαλουμένοις ὑπὸ τῶν τεχν(ιτῶν, προαιροῦν-
ται δὲ και εἰς τὸ λοιπὸν ταῦτά τε φυλάσ(σειν τὸν
35 πάντα χρόνον και ἄλλο ὅ,τι ἂν ἔχωντι (ἀγαθὸν ψηφί-
ζειν ὑπὲρ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν. Πρέσ-
βεις· Ἀστυδάμας ποιητῆς τραγωιδίας, Ἀριστόδη-?
μος τραγωιδός.

- 40 Ἐκ τοῦ μητροῦ. Ἐπὶ Δ η μ ο σ τ ρ ά τ ο υ (ἄρχοντας, μὲνός Βοη-
δρομιῶνος. Τὸ κοινὸν τῶν Ἀμφικτιόνων Ἀθηναίων τη-
βουλεῖ καὶ τῶι δήμῳ χαίρειν. Πρὸς (εὐσάντων πρὸς ἡ-
μᾶς παρὰ τῶν τεχνιτῶν τῶν μετεχόντων τῆς παρ' ὑ-
μῖν συνόδου Διονυσίου τοῦ Νυμφι. τραγικοῦ ὑ-
ποδιδασκάλου, Θυμοτέλου τοῦ Φιλοκλέους ((τραγωιδίας) ?
ποιητοῦ, Ἐλπινίκου τοῦ Ἐπικράτου τραγικοῦ ὑποδιδασ-
κάλου, Φιλίωνος τοῦ Φιλομήλου τραγικοῦ (ὑποδιδασκάλου,
Ἄριστωνος τοῦ Ζήνωνος τραγικοῦ ὑποδιδασκάλου, καὶ
ἦν ἔλαβον ἀπόκρισιν παρ' ἡμῶν οἰθηθέντων (ν δὲν πέμπειν
καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὑπογεγράφαμεν ὑμῖν τοῦ ἐ ? (ψηφισμένου
ὑφ' ἡμῶν δόγματος τὸ ἀντίγραφον.
Ἄρχοντας ἐν Δελφοῖς Ἀριστίωνος τοῦ Ἀνα(ξανδρίδα, μὲ-
νός Βουκατίου, Πυθίους, ἔδοξεν τοῖς Ἀμφικτιόσι συνελ-
θοῦσιν, ἱερομνημονούντων παρὰ μὲν Θεσσαλῶν τοῦ
55 Κ λ ε ῖ π π ο υ Ἀτραγίου, Πολλίχου τοῦ Φρόνου Γ(. , παρὰ δὲ Ἀ-
χαιῶν Φθιωτῶν Μνασάρχου τοῦ Λέοντος Λα(μειῶς,
μάχου τοῦ Πολίτου Μελιταίως, παρὰ δὲ Ἀκαρνανῶν ?
τοῦ Ξενολάου Ἐχναίου, παρὰ δὲ Δολό(πων τοῦ
Κλεωνύμου Ἀγγειά τ ο υ, παρὰ δὲ Δελφῶ(ν τοῦ
60 ωνος, Ἄβρομάχου τοῦ Μαντίου, παρὰ δὲ Φωκέων
καὶ Φαύλλου τῶν Ἐπινίκου Λιλαίω, παρὰ δὲ Βοιωτῶν ((Ἰση- ?
νίου τοῦ Ὀφέλου Θηβαίου, Δημοκρίτου τοῦ
παρὰ δὲ Μαγνήτων Θεοδ(ό)του τοῦ Διογένου. καὶ τοῦ
αίου, Δημητρίων, παρὰ δ(ε) Αἰνιάνων Μοσχ

[ἔδω ὡς ὅ στίχων ἄγραφος ἐπιφάνεια.] (παρὰ δὲ Δωριέ- ?)

- 65 ων τῶν ἐγ Μητροπόλεως Τ ε ι σ ε ο υ τοῦ Ἀλεξάνδρου ,
παρὰ δὲ Περίαιθων Χαριδήμ(ο)υ τοῦ Φιλοκράτου Γον(νίου), παρὰ
δὲ Δωριέων τῶν ἐκ Πελοποννήσου Διοῖτα τοῦ Νικο(. Σι-
κυωνίου, παρὰ δὲ Εὐβοέων Ἀντιλέοντος τοῦ Πολία (Χαλι-
δέως' ἐπειδὴ οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίται οἱ ἐν Ἀθήναις ψή-
70 φισμα καὶ πρὸςθευτὰς ἀποστ(ε)ιλαντες Διονύσιον Νυμφι
τραγικὸν ὑποδιδάσκαλον, Θυμο(τέ)λην Φιλοκλέους ((τραγωιδίας)) ποι-
ητὴν, Ἐλπινίκον Ἐπικράτου τρα(γι)κὸν ὑποδιδάσκ(α)λον, Φιλίωνα
Φιλομήλου τραγικὸν ὑποδιδάσκ(α)λον, Ἄριστωνά Ζήνωνος τραγι-
κὸν ὑποδιδάσκαλον, ἀκνεμέν(ν)αι τὴν δεδομέν(ν)αι τοῖς τεχνί-
75 ταις τοῖς ἐν Ἀθήναις πρότερον ὑπὸ (τ)ῶν Ἀμφικτιόνων (ν ἀσυλίαν καὶ ἀσ-
φάλειαν κατὰ τὸ δόγμα καὶ παρακαλοῦσιν τοὺς Ἀμφικτιόνας, ἀκόλου-
θα πράττοντας τῆ τῶν προγόνων αἰρέσει, συντηρήσα(ι τὰ ψηφισθέν-
τα ἐκ αυτοῖς φιλόφροντα' ὅπως οὖν καὶ οἱ Ἀμφικτιόνες (φαίνονται τὰ
πρότερον δεδομένα βεβαιούντες, δεδόχθαι τοῖς Ἀμφικτιόσιν' εἰ-
80 ναι τοῖς ἐν Ἀθήναις τεχνίταις τὴν τε ἀσυλίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν εἰς τὸν λοι-
πὸν αἰεὶ χρόνον, καθ' ἃ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχεν, καὶ εἶναι αὐ(τοὺς
α)τελεῖς καὶ μὴ ἐξεῖναι μηθενὶ ἄγειν τὸν τεχνίτην (ν τὸν μετέχον-
τα τῆς ἐν Ἀθήναις συνόδου μήτε πολέμου μήτε ἐ(ιρήνης) μηδὲ συ-
λᾶν μηδὲ βυσιάζειν, ἀλλ' εἶναι αὐτοὺς ἱεροῦς καὶ (ἀπολυπραγμο-
85 νήτους, εἴαν μὴ τις ἄγη τινὰ τούτων πρὸς) ἴδιον χρέος' εἴαν δὲ τις πα-

- ρὰ ταῦτα ποιῆ, ὑπόδικος ἔστω ἐν Ἀμφικ(τι)οσιν κα(. ἡ πό-
λις, ἐν τῇ ἂν τὸ ἀδικήμα κατὰ τοῦ τεχνί(του) συντ(ε)λε(σθῆ) ἵνα τού-
των γινομένων ὑπάρχη τε ἀσυλία καὶ ἀσφάλεια (οἱς τεχνίταις
τοῖς ἐν Ἀθήναις καὶ οἱ Ἀμφικτιόνες φαίνονται ἀκόλου(θα) πρά(ττον-
90 τ)ες τῆ τῶν προγόνων αἰρέσει' ἀναγράφαι δὲ τὸ δόγμα ἐ(ν Δ)ελφοῖς, ὁ-
μοίως δὲ καὶ διαποστεῖλασθαι τοῦ δόγματος τοῦδε ἀντί(γ)γραφον πρὸς
τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, ὅπως παρακολουθῆ τὰ δεδομέν(ν)α φιλόφ-
φροντα παρὰ τῶν Ἀμφικτιόνων τοῖς ἐν Ἀθήναις τεχνίταις, εἶναι δὲ
ταῦτα τοῖς ἐν Ἀθήναις τεχνίταις, εἴαν μὴ τι Ῥωμαίοις ὑπε(ν)αντίον κῆ.

Ἡ ἄνω ἐπιγραφή, περιέχουσα δύο δόγματα Ἀμ-
φικτιονικὰ, παλαιότερον καὶ νεώτερον, καὶ μίαν
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολήν, δι' ὧν χαρίζον-
ται προνόμια σημαντικὰ εἰς τοὺς ὑποκριτὰς τοῦ
Ἀθηναίου θεάτρου, εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ μεγάλῃς
στήλης, ἀνασκαφείσης πρὸ ἡμερῶν τινῶν νοτίως
τῆς σκηνῆς τοῦ ἐδῶ Διονυσιακοῦ θεάτρου, καὶ θεω-
ρητέα ὡς ἐν τῶν ἀξιολογωτάτων εὐρημάτων τῆς
ἀπὸ τινος χρόνου ἐπαναληφθείσης ἀνασκαφῆς ἐπι-
μελεῖα τῆς ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν ἑταιρίας. Λυπη-
ρὸν μὲν, ὅτι δὲν εὐρέθη ἀλώβητος ὑπὸ τοῦ χρόνου
ἡ στήλη, διότι λείπουσι μάλιστα τὰ πρὸς δεξιὰν
τῷ ὄροντι μέρη τοῦ πλάτους τῆς καθ' ὅλον σχε-
δὸν τὸ μήκος ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, ἔτι δὲ καὶ τινὰ
μέρη μεσαίᾳ ἀνωτάτῳ ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχουσα
περιέχει πολλὰ τὰ περιεργὰ καὶ τὰ διδασκτικά,
καὶ τινὰ δὲ ὅλως πρωτοφανῆ, ἃ ἡμεῖς ἐδῶ καὶ
μόνον νὰ καταδειξώμεν ἂν ἐπεχειροῦμεν, ἔπρεπε
νὰ γράψωμεν πολλὰ, πολὺ δὲ πλείονα, ἂν καὶ νὰ
τὰ διασαρήσωμεν ἐπεβαλλόμεθα, δι' ἃ ἀπῆρτετο
μελέτη πλείονος χρόνου. Ἡμεῖς δὲ ἠθελήσαμεν νὰ
μὴ ἀναβάλωμεν τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ
πολὺ, φιλοτιμούμενοι νὰ παράσχωμεν ὡς τάχιστα
καὶ κάλλιστα τὸ κείμενόν τῆς εἰς τοὺς φιλαρχαί-
ους, καὶ ἃς λάβωσιν ἄλλοι τὴν εὐχαρίστησιν νὰ
γίνωσιν ἐρμηνευταὶ αὐτῆς ἄξιοι. Ἀκούομεθα δὲ νὰ
εἰπώμεν τώρα, ὅτι τὸ πλῆθος τῶν εἰς ἕκαστον
στίχον περιλαμβανόμενων γραμμάτων δὲν εἶναι τὸ
αὐτὸ παντοῦ, ἀλλ' ἄνω μὲν ἀρχεται ἀπὸ 33 πε-
ρίπου γραμμάτων, κατὰ μικρὸν δὲ αὐξάνει καὶ
λήγει εἰς 54, ὃ δὲ 80^{ος} στίχος ἔχει περὶ τὰ 64.
— Τόσα λέγομεν' ἐκ δὲ τῶν συμπληρώσεών μας
εἰς τὰ χασματώδη μέρη, ἃς περιελαίσαμεν εἰς
παρενθέσεις, ἐνίοτε καὶ διπλᾶς, προσθέντες κάπου
καὶ ἐρωτηματικὰ ἀμφιβολίας, θέλουσιν ἰδεῖ οἱ
ἐπαίοντες, ἂν περισσευμένως ἢ θρασέως μετεχει-
ρισάμεθα τὸ ἀντιγραφέν κείμενον. Τέλος, δὲν ἀπο-
βάλλομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ εὐρεθῶσιν ἔτι καὶ

ἄλλα τινὰ, εἰμὴ πάντα τὰ ποθούμενα, τῆς στήλης
τεμάχια ἐν τῇ ἐξακολουθούσῃ καὶ ἐπιμελῶς ἐπι-
τηρουμένη ἀνασκαφῇ.

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 8 Ἰανουαρίου 1866.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ. (1)

Μετὰ τὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως ἔλθωμεν εἰς τὰ
περὶ τοῦ γάμου καὶ τῶν ἐπιχευθῶν τελετῶν.
Ἀλλὰ τοῦ περὶ γάμου πρῶτον ἐπιλαμβάνομενοι
δὲν δυνάμεθα εὐθὺς ἐξ ὑπαρχῆς νὰ μὴ ἀποδοκι-
μάσωμεν καὶ ψέξωμεν τοὺς Ζαγορισίους, ὧν οἱ
πλείστοι θυμὰ γινόμενοι τῶν τε γυναικῶν καὶ ἱ-
δεῶν τινῶν οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχουσῶν, ὡς θέ-
λομεν ἰδεῖ παρακατιόντες, νυμφεύουσι τὰ τέκνα
τῶν εἰς μικρὰν ἡλικίαν. Νέος δεκαπενταετῆς, ἵνα
μὴ εἰπώμεν καὶ μικρότερος, καὶ κόρη δωδεκαετῆς
ὑπὸ τῶν γονέων τῶν καὶ συγγενῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς
ἐνίοτε συγκαταθέσεως συνέρχονται εἰς γάμον. καὶ
πρὸ τῆς ἡλικίας ταύτης συνήθως γίνονται ὁ ἀρ-
ραβῶν. κάλλιστα δὲ δυνάμεθα περὶ τῶν μεμνη-
στευμένων νὰ εἰπώμεν ὅσα ὁ Εὐριπίδης λέγει (Ἰφιγ
ἐν Ἀὐλ' στίχ. 743) διὰ στόματος τῆς Κλυται-
μνήστρας περὶ τῶν Ἀθηναίων παρθένων ὅτι «ὄχυ-
ροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς,» καὶ ὅτι
αὐταὶ παραδίδονται ἔκουσαι ἀκούσαι τῷ ἀνδρὶ
ξένῳ «ξένους πρὸς ἀνδρας, εἰς ἀθήη δώματα καὶ
ἐπίρροθα.» ἡ αἰδῶ, ἡ κκοτοφρούσις, καὶ τὸ ἐρύ-
θημα χαρακτηρίζουσι τὸν τε νυμφίον καὶ τὴν
νύμφην. μάτην προσπαθεῖ τις νὰ ἀκούσῃ παρ' αὐ-
τῶν μίαν κἂν λέξιν. ἔκθαμβος ὁ παρατηρητῆς
βλέπει αὐτοὺς νὰ μὴ ὁμιλῶσι, γελῶσι καὶ τὸ
ὄνομα τοῦ συζύγου ἢ τῆς νύμφης ἐνίοτε νὰ λέ-
γῃσι. σιγὴ τις ἐπικρατεῖ ἀκατανόητος, ἔχει ἄρα
γέ τι τὸ καλόν; ἵνα αὐτὸ τοῦτο μυστηριώδης τις

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 72. Τόμ. Γ'.

ἔρωσ καὶ ἀγάπη ἀνέκφραστος; ἡ ἡλικία των δύναται νὰ μᾶς πείσῃ περὶ τούτου· καὶ ὅμως θεωρεῖται τὸ μέγιστον κατόρθωμα καὶ τὸ δραστηκώτατον ἀντιφάρμακον τοῦ νὰ μὴ μένωσιν εἰς τὴν ζενιτεῖαν οἱ νέοι θελασθέντες ἀπὸ τὰ καλὰ αὐτῆς, ἐνῶ δύναται καὶ τοῦτο νὰ συμβῆ καὶ ἕτερον νὰ προστεθῆ, ἡ τοῦ γάμου διάλυσις καὶ ἡ τῆς γυναικὸς εἰς τὰς περιπετείας τῆς τύχης ἐγκατάλειψις. δὲν δυνάμεθα δὲ καὶ νὰ μὴ εἰπώμεν, ὅτι τινὲς τοὺς τοιούτους γάμους ἤρχισαν ν' ἀποδοκιμάζωσιν, ἐντεῦθεν τὸ κακὸν τοῦτο ἤρχισε νὰ ὀλιγοστεύῃ· ἔνε δ' ἀληθὲς ὅτι πολὺ ὀλίγαι συνέβησαν τοιούτων γάμων κακαὶ συνέπειαι, καὶ ὀλίγιστα ἀκούονται παράπονα. Σημειωτέον ὅτι δὲν λείπουσι καὶ γάμοι μεταξὺ μικροτέρου νυμφίου καὶ μεγαλειτέρας νύμφης, ὡς καὶ γάμοι εἰς ὠριμον ἡλικίαν.

Ἡ ἐνδυμᾶσις τῆς νύμφης ἔνε ὄχι εὐκαταφρόνητος. ἐξ ὑφάσματος μεταξωτοῦ ποδῆρης ἐσθῆς περιδεδεμένη περὶ τὴν ὄσφιν διὰ ζώνης μεταξωτῆς καὶ ἐρεᾶς, μετ' ἐπενδύτου δίκην χλαίνης ἐρεοῦ καὶ ἐνδοθεν κροκιδωτοῦ, ὡς τοῦ τῶν ἄλλων γυναικῶν, περικεκεντισμένου μὲ ποικίλα κατὰ τὰ ἄκρα καὶ τοὺς ὤμους ἐνίοτε δὲ καὶ σχεδὸν ὀλοκλήρου κοσμηματα κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν (κλεισμένο φλοκκοτὸ, γαϊτανένιο) καὶ τιμωμένου οὐκ ὀλίγον ἔνε τὰ πρῶτα ἱμάτια (πρῶτη ἀλλαξιά). ὁ ἀνάδεσμος τῆς κεφαλῆς (γκάτσπας) εἰς τινὰς μὲν ἔνε πῖλος τουρκικὸς (φέσι) περὶ τὴν κορυφὴν τοῦ θυσάνου περιεκεχυμένου καὶ περιδεδεμένου διὰ μαντηλίου πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐξοχὰς σχηματίζοντος, εἰς ἄλλας δὲ ἀπλοῦν μαντήλιον ἐντέχνως περιδεδόμενον καὶ ὄπισθεν οἰοεὶ ὡτὶ σχηματίζον (πολίτικος γκάτσπας). Παρατηρητέον ὅτι ἀμφοτέρους τοὺς ἀναδέσμους συνηθίζουσιν αἱ νέαι γυναῖκες μέχρι τινὸς ἡλικίας ἐπὶ πολὺ καὶ κατὰ τὰς εορτὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ φέρωσι. κοσμοῦνται δὲ πρὸ πάντων ὁ πρῶτος καὶ ὀλιγώτερον ὁ δεῦτερος μὲ πολλὰς πόρπας καὶ χρυσᾶς ἐνίοτε (καρφοβέλονα). ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτος τις ἀνάδεσμος ἐν χρήσει ὧν εἰς τὰ ἀπολίτιστα χωρὶα ἐνῶ περὶ τὸν πῖλον ἡ εἰς δύο στελέχη περιπεπλεγμένη κόμη (κόσα) ὑπερισχύει καὶ περὶ ἧ ὁ κρήδεμνος (φακιόλι) ἡ κόμη συνήθως ἔνε χρωματισμένη (ἀκνά) τραχηλαία φέρουσα νομίσματα ἐνετικὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἐκ δῶρων προερχομένη τοῦ νυμφίου καὶ τῶν συγγενῶν περικοσμεῖ τὸν λαϊμόν τῆς ἢ τὸ στήθος διὰ πορπῶν στηριζομένη ἐπὶ τὰ ἄκρα τοῦ ἐπενδύτου. εἰς τινὰ χωρὶα τὰ νομίσματα (κε-

ράσματα) κοσμοῦσι τὸ ἐμπρόσθιον τοῦ πῖλου μετὰ περικεκαλυμμένου τοῦ λοιποῦ μὲ μαντήλιον. διαφανῆς δ' ἐρυθρὰ καλύπτρα (μαχραμάς) περικαλύπτει μέχρι τοῦ στήθους τὴν κεφαλὴν.

Μετὰ περιεργίας βλέπει τις οὕτως ἐνδεδυμένην τὴν μικρὰν Ζαγορισίαν προερχομένην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νυμφίου καὶ παρακολουθουμένην ὑπὸ πολλῶν ἄλλων νυμφῶν καὶ νεανίδων ἀδουσῶν ἄσματα τὸ σεμνὸν ὅλως ἀπεικονίζοντα καὶ τὰ κατὰ τὸ Ζαγόριον καθήκοντα τοῖς συζύγοις ἀναμνησκόντα, μεταξὺ δὲ τῶν ἄσμάτων τούτων διακρίνονται βουκολικὰ τινὰ ἢ κωμικὰ ὑπ' ἀνδρῶν ἐνίοτε καὶ γυναικῶν ἀδόμενα.—

Ὁ Γάμος συνηθέστατα γίγνεται μετὰ πολλῆς τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ οὐκ ὀλίγης ἀκολουθίας (ψίκι). Ἡ ἀρχὴ πολλῶν ἐθίμων τοῦ γάμου φαίνεται προελθοῦσα ἐξ αἰτίων ἰδίων τοῖς μήπω ἐκπολιτισθεῖσι καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἐπιρροῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὧν ἔνεκα ἐπικρατοῦν τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐθίμα παρὰ πολλοῖς μὲ μικρὰς διαφορὰς καὶ ταύτας τοπικὰς. ἔνε ἀληθὲς ὅτι ἐνιαχοῦ φαίνονται κάπως ἔχοντα ἀρχὴν ἑλληνικὴν, ἀλλ' ἔνε γελοῖον εἰμὴ ἄλλο τι εἰπώμεν, νὰ ζητῆ τις νὰ εὐρίσκη πάντα ἑλληνικὰ καὶ μάλιστα πρὸς τὰ τῶν Ἀθηναίων ἴδια, διότι δύναται νὰ συμφωνήσωσι κατὰ τι, ὡς ἐπιχειροῦσι πολλοὶ νῦν νὰ κάμωσι τοῦτο, ἡ προθυμία τῶν ὁποίων ἔνε ἀληθῶς ἀξίει.

Ἡ Ζαγορισία ἡλικιωθεῖσα ἀναπτύσσει τὴν συζυγικὴν τῆς ἀγάπης, ἢν κατορθοῖ νὰ διασκεδάσῃ ἢ νὰ ἐπαυξάνῃ ἐνίοτε κρατοῦσα εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας τὸ μικρὸν τῆς τέκνον καὶ ἀναμνησκομένη φιλάτου συζύγου μακρὰν αὐτῆς εὐρισκομένου πολλὰ ἔτη. δι' αὐτὸ τοῦτο οἰκτείρομεν ἀπὸ καρδίας τὸν συζυγικὸν βίον τῶν Ζαγορισίων καὶ νομίζομεν ὅτι δὲν σφάλλομεν ἐὰν εἰπώμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ἀληθὲς συζυγικὸς βίος. ἐντεῦθεν συχνότατα οἱ πατέρες ἀγοροῦσι τὰ τέκνα των καὶ ταῦτα τούτους, μόλις δὲ ἂν δὲν ἐπιστρέψωσι μετὰ πολλὰ ἔτη ὑπάγουσι καὶ τοὺς εὐρίσκουσιν, ἢ ἔνεκα τῆς ἐν ζενιτεῖα θανάτου των τοῖς μένουσιν ὅλως ἄγνωστοι. ἀμφοτέρωτα ταῦτα ἔνε τῶ ὄντι δι' ἀμφοτέρους στέρησις τοῦ μεγίστου τῶν φίλων, ὅσα ποτὲ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ αισθανθῆ.—

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐρχόμεθα εἰς τὰς ἐπικηδείους τελετὰς, ἀφοῦ εἰπώμεν ὀλίγα τινὰ περὶ ἀπορφανισθεῖσης Ζαγορισίας συνδέοντες οὕτω ταῦτα μὲ τὰ προηγούμενα. Ἀπορφανισθεῖσα ἡ Ζαγορι-

σία δὲν ἀναγκαιτίζεται. ἡ χήρα, ἡ ἀδελφὴ, ἡ μήτηρ τοῦ ἀποθανόντος βλέπουσα τὸ φέρετρον ὑπερπηδᾷ, μαινεται, ἐκ τῆς φλεγόμενης καρδίας ἐκφέρει λιγυρὰς φωνὰς ποτὲ μὲν κύκλωθεν τοῦ νεκροῦ περιφερομένη, ποτὲ δὲ τὰ λεπτὰ καλύματα τῆς κεφαλῆς τῆς ἀποβάλλουσα καὶ τὴν ὡς ἐκ τούτου ἀμελῶς καταπίπτουσαν κόμην τῆς κατατίλλουσα, ἄλλοτε δὲ τὸ καλλιπάρειον πρόσωπον διὰ τῶν ὀνύχων τῆς φριζίζουσα ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς καρδίας τῆς ἀνασπᾷ χύνουσα πικρότατα δάκρυα καὶ διὰ τοῦ ψυχροῦ στόματος ἐκφέρει ἄσματα θρηνητικὰ (μυρολόγια) αὐτοσχέδια εὐμοιροῦντα ποιητικῆς καὶ ἐξαγριωμένης ψυχῆς αἰσθημάτων. τὸ μαυροφορεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔνε τὸ τελευταῖον τῆς χήρας καταφύγιον.

Αἱ ἐπικηδεῖαι τελεταὶ ἔνε ὁμοιόταται ταῖς πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τελουμέναις· ἀφοῦ οἱ συγγενεῖς οἱ πλησιέστεροι κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πλύνωσι καλὰ μὲ ὕδωρ καὶ οἶνον τὸν νεκρὸν ἐνδύουσιν μὲ τὰ λαμπρότερα ἱμάτια, περίξ δὲ τοῦ νεκροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ καθήμεναι αἱ τῆς χώρας γυναικες μυρολογοῦσιν ἀλληλοδιαδόχως κατὰ σειρὰν, ὧν ἡγεῖται ἡ ἀριστος θρηνηδὸς, ἀνάλογα τοῦ προκειμένου νεκροῦ καὶ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν. ὕταν σημάνῃ ἡ ὥρα τῆς κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ καὶ τὸ φέρετρον ἐν τῷ ναῷ φέρεται παρακαλουθούτων τῶν ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες παραπέμπουσι τῷ θρήνῳ καὶ περὶ τὸν τάφον (μνήμα) τὰ ἐν τῷ οἴκῳ γιγνώμενα ἐπαναλαμβάνουσι, προστίθενται δὲ καὶ ἄλλαι, ὧν ἐκάστη τὸν ἴδιον συγγενῆ περιστάσεως τυχοῦσα θρηνεῖ. Μετὰ τὴν ταφὴν συνεστιῶσιν οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γείτονες προσερχόμενοι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀποθανόντος, μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἢ καὶ περισσώτερον γίγνεται κοινὴ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ συνεστίασις, ἀφοῦ ἱεροτελεστία καὶ διανομὴ μερίδος ἄρτου εἰς πᾶν ἄτομον (κομμάτι, σχόργιο) προηγηθῆ (κοινό).—

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐκπαιδύσεως, ἡθῶν καὶ ἐθίμων ἐν μέρει καὶ καθόλου λαμβανομένων· ἐρχόμεθα δὲ νῦν νὰ δώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν σύντομον περιγραφὴν τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου ἐν εἰδὲι μικρὰς καὶ ἀνεπιτηδέυτου ἐκδρομῆς.

Ἐξ Ἰωαννίνων τέσσαρες ὁδοὶ αἱ κυριώτεραι περιήγουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ καλὸν Ζαγόριον· ἡ πρὸς ἀντοχὰς διὰ τῆς μεγάλης λίμνης καὶ τοῦ Ντρίσκου παραρτήματος τοῦ Μιτσακλίου, δι' ἧς φθάνομεν εἰς καλιὰδα, ἐνθα συνέρχονται αἱ δύο ποταμοὶ ὁ ἐκ Μετσόβου καὶ Ζαγορίου καὶ ἀποτελε-

ται τὸ καλούμενον Διπόταμο, ὁπόθεν πρὸς ἄρκτον εἰσερχόμεθα εἰς Ζαγόριον· καὶ αἱ τρεῖς ἄλλαι κοινὴν ἔχουσαι μέχρι τινος ὁδὸν ἀρχομένην ἀπὸ Ἰωαννίνα διὰ τῆς πεδιδάδος, ἐνθα ἡ τῆς Λαψίστας μικρὰ λίμνη καὶ τὰ λιμνάζοντα ὕδατα, ὧν ἡ διάβασις γίγνεται διὰ γεφύρας οὐχὶ ἀψίδοειδοῦς ἄτε χρησιμευούσης μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον (1), χωρίζονται ἡ μὲν ἄνωθεν τοῦ Λυκοστόμου διὰ τοῦ Μιτσακλίου φέρουσα εἰς τὸ ἀμέσως ὄπισθεν αὐτοῦ χωρίον (Τσοντίλα κτλ.), αἱ δὲ ἄλλαι δύο πρὸς τὰ πρόσω καὶ πρὸς ἄρκτον μέχρι τινος ὁμοῦ βαινουσαι ἀποχωρίζονται εὐθύς, ἀφοῦ ἡμεῖς ἀφίνομεν τὴν κάτωθεν πρὸς τὴν Ἀρταίτταν καὶ ἄλλα χωρὶα λάθωμεν τὴν διὰ τοῦ Μιτσακλίου ἐλικοειδῆ (Ρουντοβάη) καὶ ἀνωφερῆ ἄγουσαν ἡμᾶς εἰς Δοβρὰ μετὰ πεντάωρον ἐξ Ἰωαννίνων ὁδοιπορίαν. ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ οὐδὲν δύναται νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν, διότι ἐκτὸς ὀλίγων θάμνων καὶ δένδρων ἀειθαλῶν ἐν τινι προεκεκολλημένῳ τῷ Μιτσακλίῳ λόφῳ, οἷον ἄλλαι, ἐνθα μικρὸν μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (Ἀσπραγγέλι) ὑψοῦται, τὰ λοιπὰ εἰσι γυμνὰ ἐκτεθειμένα εἰς τὴν διάκρισιν τῶν σφοδρῶν πνεόντων ἀνέμων καὶ τῶν διασχίζόντων πολυαριθμῶν ἐρυθροβαφῶν βυακίων.

Δὲν ἔχει οὕτως ὅμως τὸ πρᾶγμα καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ ἀνκῶμεν κορυφὴν τινὰ τοῦ Μιτσακλίου πρὶν φθάσωμεν εἰς Δοβρὰν· ὄντως παρίσταται ἐνώπιον ἡμῶν μεγαλοπρεπέστατον θέαμα· ἐμπροσθεν ἡμῶν διακρίνεται μέγα μέρος τοῦ Ζαγορίου, ὄπισθεν δὲ ἡ κοιλάς τῶν Ἰωαννίνων μὲ τὰς δύο λίμνας τῆς καὶ πολλοὺς λοφίσκους μέχρι τῶν ἐπικρεμαμένων ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ὑψηλοτάτων τῆς Ἠπείρου ὄρέων. Ἡ ἐντεῦθεν δὲ προκύπτουσα ἀντίθεσις δὲν διαφεύγει καὶ τὸν ἀγύμναστον παρατηρητὴν διότι ἔνθεν μὲν παρίσταται τὸ Ζαγό-

(1) Ἡ γέφυρα αὕτη τὸ πρῶτον οὔσα ταπεινὴ καὶ σχεδὸν ἐτοιμόρροπος ἀνυψώθη καὶ ἀνωκοδομήθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν δαπάνῃ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν πρὸς μετάφρασιν τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου εἰς τὴν νεο-ελληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Α. Παγκαθῆ δαπάνῃ καὶ ἐξ ἄλλων ἀγαθουργῶν πράξεων καὶ εἰς Ὁδηγῶν παρεπιδήμουτος Ζαγορισίου ὁμογενοῦς Γ. Βίκα· ἐνεπιγράφος δὲ στήλη τουρκιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ περὶ τὸ τέλος ἀνυψώσεως μνημῆιον ἔσται αἰώνιον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Παρατηρητέον ὅτι μ' ἑλλην τῆς γεφύρας τὴν ἀνύψωσιν κατὰ τὸ πλεῖστον ἔτος ἔνεκα πολυσυμβρίας κατέκλυσαν τὰ ὕδατα καὶ ἐσκέπασαν τὴν γέφυραν ὅλως· ἡ δὲ πρὸς τὸ Ζαγόριον καὶ Ἰωαννίνα προσέλευσις ἐγένετο ἢ διὰ μικροῦ ἀκατίου ἢ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος πρὸς τὰ δυτικὰ (γύρα).

ριον αποτελούμενον από όροπέδια διακοπτόμενα διά βυακίων και μικρών ποταμών και οικόμενα τὸ πλείστον, ἔνθεν δὲ ἡ εὐλείμων και πολυλήθης ἀφροὴ δὲ μήλοισι και εἰλιπόδεσι βόεσι κοιλάς τῶν Ἰωαννίνων, ἣν ἄνδρες πολυδοῦται και πολύρρηγες νέμονται· δικαίως ἄρα αἱ περὶ τὸ Μιτωκέλι ὑψηλαί τινες θέσεις ἐφειλκυσαν τὴν προσοχὴν και περιέργειαν τῶν ξένων περιηγητῶν.

Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης καταβαίνομεν εἰς Δοβρᾶν, χωρίον μεταξὺ τῆς δευτέρας και τρίτης τάξεως κατατασσόμενον, ἂν θέλωμεν τὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου εἰς τρεῖς τάξεις, καθ' ὅσον ἐξεπαιδεύθησαν και ἐπολιτίστησαν, νὰ διακρίνομεν ἡ Δοβρᾶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου παρισταμένη ἔχει ἐν τῷ μέσῳ μικρὰν τινα πλατεῖαν κατακλυζομένην ἐνίοτε τὸν χειμῶνα ὑδατι. Ταύτην ἐγκαταλείποντες και δι' ὁδοῦ στενωπῆς διερχόμενοι μετὰ μικρὸν πρὸς τὰ δεξιὰ βλέπομεν εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ πρὸς τὸ Ζαγόριον ἐστραμμένου Μιτωκαλίου τὴν Μπούλτσην ὅμοιον τῷ προμνήμονευσθέντι σχεδὸν χωρίῳ, και πέραν ὀλίγον μεταξὺ λόφων, οἷον παραφυάδων τοῦ Μιτωκέλι, τὸ Σιουποτσέλι περικαλυπτόμενον ὑπὸ δένδρων και θάμνων και πλησίον ἀμπελώνων κείμενον ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκκλησία και τὸ ὑψηλότατον και λαμπρότατον σχολεῖον ἀνεγερθὲν και διατηρούμενον ὑπὸ τοῦ φιλομούσου Ἀναγνωστάκη κοσμοῦσιν ἀληθῶς τὸ καλὸν τοῦτο χωρίον, ὅπερ δικαίως κατατάσσεται εἰς τὰ τῆς δευτέρας τάξεως, ἄτε και τῶν γυναικῶν ἀναπτυχθεισῶν ὅπως δὴποτε και ἀναπτυσσομένην.

Ἐν δὲ μικρὸν οὕτω βλέμμα ῥίψαντες ἄς ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν ἣν βαδίζομεν. μετὰ μικρὸν φθάνομεν εἰς μαγευτικὴν τινα θέσιν, ἔνθα ἐρείπια ὄχι πολὺ ἀρχαία τῶν χωρίων τῆς Βίτσης βλέπομεν, και ὅπου παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγ. Νικολάου καλυπτόμενον ὑπὸ δένδρων ὑψικόμενον ἐπιβεβαιοὶ ἔτι μᾶλλον τὰς παραδόσεις και τὰ ἐρείπια. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν 20ην Μαΐου συνέρχονται οἱ κάτοικοι τῶν τριῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλησίον κειμένων χωρίων και γίνεται μεγάλη πανήγυρις τοιοῦτον τι συμβαίνει και εἰς τὰ ἄλλα χωρία πρὸς τὰ πρόσω προβαίνοντες βλέπομεν κάτωθεν πρὸς τὰ ἀριστερὰ πεδιάδα χλοάζουσαν και ἀγροὺς κερποφόρους περὶ τὸ τέλος τῶν ὁπίων σχεδὸν εἰς τὰς ὑπώρειας λόφων ἐκτεταμένων ἐντεῦθεν και ἐκεῖθεν τὰ Κάτω και Ἄνω Σουδενά προχωροῦντες δὲ περαιτέρω φθάνομεν εἰς τὰ τρία χωρία ἡ κόμας τῆς Βίτσης ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχούσας.

Ἡ ὑψηλοτάτη τῶν κομῶν Μαναδένδριον πρὸ ἑτῶν ὄχι πολλῶν κληθεῖσα ἔνε τὸ διὰ τὴν παιδείαν και τὴν ὠραιότητα διακεκριμένον χωρίον τοῦ Ζαγορίου και κατατάσσεται ἀναμφιλέτως εἰς τὴν πρώτην τάξιν, δικαίως δὲ δύναται ὡς πρωτεύον τῶν ἄλλων χωρίων νὰ θεωρηθῆ. ἔνε ἀληθές· ὅτι πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος πέραν μικροῦ τινος ποταμοῦ διακλαδισμοῦ τῆς Βωβούσης εἰς ὁροπέδιον ἐκτεταμένον ὑπάρχουσι διεσπαρμένα και τινα ἄλλα χωρία, ὀλίγα τῶν ὁπίων ὑπερτεροῦσι τούτου κατὰ τὸν πολιτισμὸν και τὴν προσπεποιημένην εὐγένειαν τῶν γυναικῶν, ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἔνε πολὺ κατώτερα τούτου ὡς πρὸς τὴν παιδείαν και τὴν πληθὺν τῶν πεπαιδευμένων και ἐπιστημόνων ἀνδρῶν. Τὸ Μαναδένδριον ἡ πατρὶς τῶν αἰοιδίμων Ῥιζᾶρων και τόσων ἄλλων ἐκτὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων και τινῶν ὠραιωτάτων και ζωγραφικωτάτων θέσεων θεωρεῖται ἀκόμη ἄξιον μεγίστης προσοχῆς διὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ Βίκου, τὸ φρικωδέστατον τοῦτο και μέγιστον χάσμα τῶν ὄσα ὑπάρχουσιν ἴσως ἐπὶ τῆς Εὐρώπης. λέγουσι μὲν τινες ὅτι και περὶ τὰ Πυρρηναῖα ὄρη ὑπάρχει παρόμοιον τι, ἀλλ' ὅμως οἱ ἰδόντες ἀμφότερα ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Βίκος ὑπερτερεῖ αὐτοῦ κατὰ πολλὰ. ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἀρκούμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Βίκος φαίνεται χωρῖσμα ὄρους προξενηθὲν, καθὰ τινὲς πιστεύουσι και ἔνε φυσικώτατον, ὑπὸ τινος φυσικοῦ συμβάντος καταστρεπτικοῦ. ἔνε τρόπον τινα διάσχις ὀλοκλήρου ὄρους. Τὸ ὄλον βάθος τοῦ Βίκου ἔνε 2000 μέτρων, και τὸ μήκος τεσσάρων λευγῶν, ὡς παρ' ἄλλων ἐμάθαμεν. Ἐκ τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς βλέπων τις αὐτὸν ἐκθαμβος γίγνεται διὰ τὸ ὄντως ἐκπληκτικὸν και φοβερὸν θέαμα. ποῦ και ποῦ πλατύνεται, ἀλλαχοῦ στενοῦται, ἐσοχαί και ἐξοχαί δίκην πρίνου εἰς ἀμφοτέρας τὰς κλιτύας φαίνονται, πλεῖστα μέρη καλύπτονται ὑπὸ δένδρων ὑψικαρήνων, ἀτραποὶ στενώτατοι πολυλαχοῦ διακρίνονται. δι' ἑλλειψιν καυσίμων ξύλων τινὲς τῶν κατοίκων τῶν τριῶν χωρίων ἀναγκάζονται νὰ καταβαίνωσιν ἡ κρεμῶνται, ὅπου μόλις δύναται τις νὰ τοὺς διακρίνη· διὰ τοῦτο και δὲν κατάρθωσαν πολλοὶ νὰ διαφύγωσι τῆς ἀπερισχεψίας τῶν τὰ ἀποτελέσματα· οἷον εἰ ἐτήσιος φόρος ἀποτίεται εἰς τὸ μέγα τοῦτο χάσμα. ἄξιοι οἰκτερμοῦ ἀλλὰ και κατακρίσεως ἔνε οἱ διακινδυνεύοντες ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ τὴν πολυτίμον τῶν ζῶν. Ἐς τινὰς ἀτραποὺς βλέπει τις τεθειμένης και δοκοῦς, ἀλλὰ και αὐταὶ οὐκ ὀλίγον

ἔνε ἐπικίνδυνον, ὡς στηριζόμενοι ἐπὶ παραπημάτων κάτωθεν τῶν ὁπίων ἔνε ἀληθῆς ἄβυσσος.

Ἐν τέταρτον περίπου τῆς ὥρας ἀπὸ Μαναδένδριον πρὸς ἀνατολὰς διὰ κατωφεροῦς και ἀνωμάλου ὁδοῦ καταβαίνει τις εἰς μικρὸν μοναστήριον τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ἐπὶ βράχου ἰστάμενον πλησίον τοῦ Βίκου. Τὸ μοναστήριον κατοικεῖται ὑπὸ ὀλίγων καλογραίων, ὧν ἐπάγγελμα ἔνε ἡ ὑφαντικὴ δι' ἧς πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, και διὰ μικρῶν ἄλλων ἐργασιῶν τὰ πρὸς διατήρησιν τοῦ μοναστηρίου. Τοῦτο διευθύνει ἡ πρεσβυτέρα αὐτῶν, ἱερεὺς δὲ μισθωτὸς ἱερουργεῖ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν μελιφθόγγων καλογραίων, ὧν ἡ διαγωγὴ ἔνε ὄντως παραδειγματικὴ ταπεινὰ, σεβάσμιαι, ἐνδεδυμένοι μοναχικὰ και εὐτελῆ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐνδύματα και ἀποτροπιαζόμενοι πᾶσαν πολυτέλειαν ἀξίως ἀπολαύουσι παρὰ τῶν κατοίκων τῶν ἀπαιτουμένων τιμῶν ἡ πτωχεία και ἡ ἐργασία ἔνε σύντροφός των και δὲν ἀπαντᾷ τις ἐν αὐταῖς τὰ εἰς ἄλλα συνήθως μοναστήρια γινόμενα· ζῶσιν ὄντως μοναχικὸν και ἐρημητικὸν βίον. ἐνταῦθα τελεῖται ἡ θεία μυσταγωγία κατὰ τὴν 26 Ἰουλίου συνεργουμένων τῶν εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Μαναδένδριου πολυαριθμῶν ξένων. Πρὸ τοῦ ναοῦ ἀριστεροῦθεν τῷ εἰσερχομένῳ διὰ μικρῆς κλίμακος ἀναβαίνει τις τὴν ἀτραπὸν δι' ἧς οἱ πλεῖστοι περιηγηταὶ βαίνοντες βλέπουσι τὸν Βίκον. ἡ ἀτραπὸς ἀρχομένη ὀμαλῶς συνάπτεται πρὸς τὸ μέσον διὰ δοκῶν. τὸ μέρος μόλις διαβατὸν, διότι οὐ μόνον κάτωθεν βλέπει τις ἄβυσσον ἀλλὰ και πρὸς τὸ πλάγιον βράχου ἐξέχοντες στενοῦσι και ἐμποδίζουσι τὴν ἐλευθέραν διόδον· διερχόμενός τις διὰ τῆς στενωποῦ ταύτης φθάνει εἰς ἀληθῶς μέγιστα σπήλαια (σπιτάκια), ὅπου κατὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν Ἀλβανῶν ἐθηκον πολλοὶ και ἐκρυψαν τὰ πολυτιμὰ των σκεῦη και ἐπιπλα. και ἀλλαχοῦ τοῦ Βίκου ὑπάρχουσι τοιαῦτα σπήλαια. Κάτωθεν διέρχεται ὁ προρρηθεὶς ποταμὸς, διακλαδισμὸς τῆς Βωβούσης, ὅστις πρὸς τὸ Πάπιγγο και Βιτοκὸ λαμβάνει τὸ ὄνομα Βοῖδομάτης· κατὰ τὸ καλοκαίριον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ξηραίνεται, ὡς ὄλοι σχεδὸν οἱ ποταμοὶ τοῦ Ζαγορίου. Τοιοῦτος φαίνεται και ἔνε ὁ Βίκος ἐκ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἄλλ' ἐντεῦθεν ἀναχωρήσαντες ἄς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ Μαναδένδριον, τοῦ ὁποῦ ἡ τοποθεσία ὡς ἐρρήθη, ἔνε ὠραιωτάτη μεγαλοπρεπεῖς οἰκίαι και ἐκκλησίαι, λαμπρὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα συντηρούμενα γενναίως διὰ κληροδοτημά-

των Χριστοδούλου Ἰωαν. Κόνιαρη, ἀδελφῶν Ῥιζᾶρη, Διονυσίου ἱερομονάχου και Κωνστ. Γ. Σερεμέτη κοσμοῦσιν ἀληθῶς τὸ Μαναδένδριον και ἅπαν τὸ Ζαγόριον. τριμελής ἐφορία ἐλεγομένη δημοσίᾳ και κοινῇ ἐφορεῖ ἐπὶ τῶν τῆς σχολῆς ἐν ἡ μέχρι τοῦδε ἐδίδαξαν ἄνδρες διαπρέποντες ἐπὶ παιδείᾳ και νῦν πλείστοι κατέχοντες μεγάλας θέσεις ἐν Ἠπειρῷ και ἀλλαχοῦ. εἰς τὸ Μαναδένδριον μετέφερον ἀξιόλογοί τινες νέοι εἰς Ἀθήνας σπουδάζοντες και τὴν Γυμναστικὴν, και ἤδη οἱ παῖδες τοῦ Μαναδένδριου ἐξασκούνται εὐγε ποιοῦντες και εἰς ταύτην.

Τὸ Μαναδένδριον ἀφήσαντες ἄς ἔλθωμεν περὶ βαίνοντες και περιδιαβάζοντες εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ ἐπὶ λοφίσκου ὑψηλοῦ ἐν τῷ μέσῳ ὀλίγων θάμνων και δένδρων κείται τὸ μοναστήριον οὗτινος ἡ ἀνεγερσις ἐγένετο κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης πέμπτης Μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. ἡ ζωγραφικωτάτη θέσις του ἐξ ἧς ὁ ὀρίζων ἐκτείνεται πρὸς μεσημβρίαν μὲν πέραν τοῦ Μιτωκέλι, πρὸς ἀνατολὰς δὲ και βορρᾶν και δύσιν μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων κορυφῶν Ἠπειρωτικῶν ὀρέων, τὸ μαγευτικώτατον τοῦτο θέαμα και ὁ καθαρὸς ἀὴρ ἠνάγκασαν ἴσως τὸν Ἀθανάσιον Σταγειρίτην (πραγμ. περὶ ἄωδ. Π. Α. σελ. 34) νὰ θέσῃ τὸ Δωδωναῖον μαντεῖον και τὴν πόλιν Δωδώναν ἐνταῦθα και βεβαίως οἱ ἀρχατοὶ Ἕλληνας, ἰδίᾳ δὲ οἱ οὕτω καλούμενοι Πελασγοὶ, ἐξέλεγον τοιαύτας θέσεις πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν, ἀλλὰ και οἱ Χριστιανοὶ μάλιστα εἰς ἐκκλησίαν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὡς τοῦτο πολλαχοῦ δείκνυται, ἐπεζήτησαν τοιαύτας. ἔπειτα κατὰ τὰς σωζόμενας περὶ Δωδώνης μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων δὲν δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν ἡ και νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐνταῦθα ἔκειτο ἡ πόλις Δωδώνη και τὸ μαντεῖον· ὁμολογοῦμεν δὲ ὅτι τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει και ἡ γνώμη τοῦ Ἁθ. Σταγειρίτου, οἷαν και τινῶν νεωτέρων προσπαθησάντων νὰ εὕρωσι και πιστευόντων μὲ τὰ σωστά των ὅτι εὗρον τὸ μαντεῖον. Τὸ μοναστήριον ἀνήκει και εἰς τὰς τρεῖς τῆς Βίτσης κόμας και διευθύνεται ὑπὸ ἡγουμένου ἀξιοσεβάστου και προβεβηκότος τὴν ἡλικίαν. ἔνε δὲ πτωχότατον και μόλις δύναται διὰ τῆς καλλιεργίας τῶν ἱερῶν κτημάτων νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Κατὰ τὴν 20 Ἰουλίου γίγνεται μεγάλη πανήγυρις, ἐνθα συνέρχονται πολλοὶ τῶν πλησιοχώρων· κατὰ τὸ καλοκαίριον συνθησάτα ἐνταῦθα γίνονται τὰ διὰ κοινῶν ἐράνων συμπόσια (ζιαφέτια). πρὸς τοῦτο ὑψηλὸν τι οἰκῆμα ἐπὶ τούτῳ ὠκοδομηθὲν

χρησιμεύει. καὶ οἰκογένειαι ἐξ Ἰωαννίνων τὴν θέσιν αὐτὴν προτιμῶσι κατὰ τὴν ἐν Ζαγορίῳ διαμονὴν τῶν πάσης ἄλλης. —

Ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἀκτίνων δίκην ὁδοὶ περιάγουσιν ἡμᾶς εἰς ἄλλα τοῦ Ζαγορίου χωρία. καὶ ἀνατολικώτερον μὲν κείνται τὰ καὶ περισσώτερον τῶν ἄλλων ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πολυτέλειαν ἀναπτυχθέντα, ἀν καὶ τινα περὶ τὸ τέρμα τοῦ Ζαγορίου διακείμενους ἀκόμη εἰς ὄχι ἀνθηρὰν κατάστασιν, μεσημβρινώτερον δὲ καὶ δυτικώτερον τὰ εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον κατατασσόμενα. Καταβαίνοντες δὲ τὸν λόφον τοῦτον καὶ πρὸς τὰ ἀνατολικά διευθυνόμενοι διερχόμεθα διὰ τῶν δύο πλησιεστάτων κωμῶν τῆς Βίτσης, ὧν ἡ εὐθὺς εἰς τὰ ὄρημα ἡμῶν πίπτουσα ἄς ἐπισύρη τὴν προσοχὴν ἡμῶν διὰ τινα ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τῆς χώρας λοφίσκου, ἔνθα τὸ κωδωνοστάσιον καὶ μικρὸν τι περίπτερον δῶμα (κίοσι) ἴστανται. Τὸ δὲ πλείστον μικρὸν σχολεῖον ἀνεγερθὲν καὶ διατηρούμενον πρότερον μὲν διὰ κληροδοτήματος Ἀναστασίου Μίσογλου καὶ συνεισφορᾶς τῶν κατοίκων, νῦν δὲ ὑπὸ τῆς εὐγενεστάτης κυρίας Ἀγγελικῆς Α. Παππάζογλου, καὶ αἱ παρακείμεναι ἐκκλησίαι δίδουσι ἡμῖν ἰδέαν τῆς ἐκεῖ κώμης. Σημειωτέον ὅτι αὕτη ἔνε ἡ πατρίς τοῦ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποθανόντος καὶ μεγίστην ἰσχὺν ποτὲ ἔχοντος εἰς Ἡπειρὸν Ἀλεξίου Παππάζογλου. πατριώτης δὲ τις καλὸς κάγαθός ἐν Ὁδησσῷ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποδημῶν καὶ τῷ ὀνόματι τῆς πατρίδος τοῦ κοσμούμενος (Ἰωάν. Βιταϊνός) παρέχει ἡμῖν χρηστάς ἐπιτάξεις ἀγαθοῦ μέλλοντος, καὶ νῦν κατὰ πᾶν ἔτος εἰς περίθαλψιν πτωχῶν οἰκογενειῶν ἐξαποπέμπει χρηματικὸν τι ποσόν. Τό γε νῦν ἔχον εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν τὰς δύο κώμας τῆς Βίτσης ἠνωμέναις καὶ ἐν σχολεῖον καὶ μίαν ἐκκλησίαν ἐν τῷ μέσῳ ἀμφοτέρων διατηρούσας γενναίως πρὸς κοινὴν καὶ ἰδίαν ὠφέλειαν. —

Ἐκ τῆς κάτω Βίτσης πάλιν ἀνατολικά βαίνοντες καταβαίνομεν διὰ μικρᾶς κλίμακος εἰς τὸ προμνημονευθὲν ποτάμιον, ὁποῦθεν ἀναβαίνομεν τὴν πρὸς τὸ Κοκοῦλιον ἄγουσαν ὁδόν. Τὸ Κοκοῦλιον ἐξαπλοῦται πρὸς τὰ πλάγια καὶ ἔνδον λοφίσκου. περικυκλοῦται ὑπὸ ὀλίγων δένδρων καὶ ἔχει οὐκ ὀλίγας βρύσεις. ὁ ἀμπελῶν δὲ πλείστον κείμενος καὶ μικρὰ τινα δάση στολίζουσι τὴν μικρὰν αὐτὴν χώραν. διατηρεῖται μικρὸν σχολεῖον καὶ οἱ κάτοικοι φιλοτιμοῦνται μάλιστα αἱ κυρίαι νὰ φθάσωσι κατὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς περιποιήσεις

τὰς εἰς τὰς πόλεις. ἀν ἡ φιλοτιμία αὕτη ἔνε ἀξιεπικὸς ὁ καιρὸς θέλει δεῖξει τὸ ἐφ' ἡμῖν, κατακρίνομεν πᾶσαν τοιαύτην καὶ παραπλησίαν φιλοτιμίαν τῶν ἐν Ζαγορίῳ κατοικουσῶν. εὐχόμεθα νὰ ἀπκτώμεθα ἢ τὰ πράγματα νὰ μᾶς ἀποδείξωσιν ἠπατημένους! Πρὸς τὰ δεξιά καὶ κάτωθεν διὰ μικροῦ περιπάτου φθάνει τις εἰς Μπάγιαν κειμένην ἄνωθεν ὀλίγον τοῦ ποταμοῦ Ἑλληνικὸν καὶ ἀλληλοδιδασκατικὸν σχολεῖον, ἐκκλησία καὶ οἰκίαι οὐκ εὐκαταφρόνητοι ἐμποιοῦσι καλλίστην ἰδέαν περὶ τῆς χώρας ταύτης τῷ παρατηρητῇ καὶ ὅπως οἱ κάτοικοι ἔνε καὶ φιλόμουσοι καὶ πεπολιτισμένοι. πέραν τῆς Μπάγιας διατείνονται ἐκτεταμένα δάση, ὧν τινων ἢ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν διαμφοσθήσεως μεταξὺ ἐπτὰ χωρίων γειτονιζόντων ἐπέφερον οὐκ ὀλίγας βλάβους καὶ ζημίας τοῖς ἐνοικοῦσι ταῦτα.

Ἄνωθεν τοῦ Κουκουλίου καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κείνται τὸ Καπέσοβον τερπνὸν χωρίον, ἡ πατρίς τοῦ ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Σουλεϊμάν πασᾶ Ἀἰσῆ δολοφονηθέντος προεστῶτος τοῦ Ζαγορίου Νούτσου Κοντοδήμου καὶ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου Νούτσου, τοῦ ἐπὶ τῶν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἡμερῶν μέγα ἰσχύοντος καὶ πολλὰς τῶν Ἀλβανῶν καὶ τοῦ τυράννου ἐκείνου ὀμότητος καὶ καταπίεσεις καὶ ἀρπαγὰς τῶν περιουσιῶν καὶ τῶν τιμωφεστέρων πραγμάτων τῶν κατοίκων τοῦ Ζαγορίου ἐμποδίσαντος, πολλὰ δὲ καὶ ἴδια αὐτοῦ ἀτοπήματα πράξαντος. Πλείστον τοῦ Καπέσοβου εἰς θέσιν καταλληλοτάτην ἀνεγέρθη μέγα καὶ λαμπρὸν σχολεῖον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Πασχάλη, ἐπιτροπευόντων ἄλλων τε πεπαιδευμένων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Χρυσῆς μεγίστην προσκητάσης ὑπόληψιν διὰ τὴν ἢν ἐδείξει προθυμίαν καὶ δεικνύει ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν κατοίκων τῆς πατρίδος τῆς. Κατὰ τὴν διαθήκην τῶν ἀειμνήστων ἱδρυτῶν σκοπὸς τῆς ἱδρύσεως τοῦ σχολείου ἦτο ὅπως προσέρχοντα ἐν αὐτῷ μαθηταὶ πρὸς περαιτέρω σπουδὴν καὶ ἐκ τῶν πλείστον χωρῶν, ὥστε αὐτοτελές τι Γυμνάσιον μὲ τρεῖς γυμνασιακὰς τάξεις νὰ ἀποβῇ ἀν ὄχι σχολαρχεῖον ἢ ἑλληνικὸν σχολεῖον ἔχον τὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι διοργανώσιν. καὶ ἀληθῶς τοῦτο ἐπεδίωξεν εἰς τὴν ἱδρυσιν τοῦ σχολείου ἡ ἐπιτροπὴ, ἐλπίσωμεν ὅτι ἐντὸς μικροῦ δικστήματος θὰ ἐκπληρωθῶσιν, ὅσον ἔνε δυνατόν, οἱ πόθοι καὶ αἱ ἐλπίδες τῶν ἱδρυτῶν ἄλλος ὁ λόγος ἀν εἰς τὸ Ζαγόριον ἔνε δυνατόν καὶ πρέπη νὰ διατηρητο ἰοῖον καλῶς κατηρητισμένον

Γυμνάσιον, καὶ τούτου λυομένου καταφατικῶς ποῦ συμφορώτερον ἡδύνατο νὰ ἱδρυθῆ τοιοῦτον. —

Ἡμεῖς ἐγκαταλείποντες τὸ Καπέσοβον ἄς ἀνέλθωμεν διὰ κλίμακος οὐ μικρᾶς ἐπὶ τοῦ ὄρους ἑλικοειδοῦς καὶ δυσβάτου εἰς τὸ ὑψηλότατον χωρίον τοῦ Ζαγορίου καὶ ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς ἄς ἴδωμεν τὰ ἐν τῷ Ζαγορίῳ διαδραματιζόμενα. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐξ ἀντιθέτου πρὸς τὴν κοιλάδα τῶν Ἰωαννίνων παραστάσεως τῆς περιοχῆς τοῦ Ζαγορίου εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἄμα ἀνέβημεν ὑψηλὴν τινα τῆς Δουβρᾶς κορυφῆν ἐπὶ τοῦ Μιτωκελίου εἶπομεν, νῦν δὲ προσθέτομεν καὶ τοῦτο ὅτι ὅλη σχεδὸν ἡ περιοχὴ τοῦ Ζαγορίου ἐξαπλουμένη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν φαίνεται κλίνουσα τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ Βραδέτου καὶ ἵνα μεταχειρισθῶμεν ζένου τινος περιγητοῦ εὐνοϊκὴν τινα ἐκφρασιν τὸ Βραδέτον ἐξουσιάζει διὰ τῆς θέσεώς του ὅλον τὸ Ζαγόριον καὶ τῷ ὄντι ἐντεῦθεν δύναται τις νὰ κατασκοπεύσῃ καὶ ὅλον τὸν τοῦ Ζαγορίου εἰς ἑξωτερικὸν βίον σὺν τῇ προσγεινομένῃ θεᾷ τῶν ἐκ τοῦ Μιτωκελίου διαφόρων λοφωτῶν παραφυάδων διακλαδομένων πολλαχού τῶν μερῶν τοῦ Ζαγορίου καὶ κεκαλυμμένων τὸ πλείστον ὑπὸ χόρτων θάμνων καὶ δένδρων περὶ τὸ τέρμα τῶν ὀπίσθων ἀνυψοῦνται δίκην προφυλακτικῶν μέσων ἀγερώχως ὄρη τινα ἰδιαίτερα ὀνόματα φέροντα ἐν ταῖς ὑπαρξιαῖς του ἢ μεταξὺ τῶν λόφων καὶ ἐπὶ τῶν λόφων διασπαρμένα χωρὶς φαίνονται. Ἀλλ' ἀν ἐκ τῆς θέσεώς του καθίσταται ἀξιοζήλευτον δὲν ἔχει ὅμως οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν. μικρὸν τι σχολεῖον, ἐνίοτε δὲ καὶ οὔτε αὐτὸ, ἔνε τὸ μόνον κόσμημα. ἔνε ἀληθῶς ὅτι τὸ Βραδέτον ἔνε ἡ πατρίς τοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη εὐδοκίμως γυμνασιαρχήσαντος τῆς Ζωσιμαίας σχολῆς Ἀναστασίου Σακελλαρίου, καὶ ὅτι ὁ κακῶς ἐννοούμενος πολιτισμὸς τῶν γυναικῶν μόνον εἰσῆλθη ἔνεκα τῆς πρὸς τὰ πλείστον χωρία ἐπιμιξίας, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀρκουσι, νομίζομεν, νὰ καταταχθῆ τὸ Βραδέτον εἰς τὰ μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου. ἴσως τὴν ἑλλειψιν αὐτὴν ἡδύνατό τις νὰ δικαιολογήσῃ φέρων εἰς τὸ μέσον ὡς αἰτίαν τὴν ἐξ ὀλίγων κατοίκων ἐνοικουμένην κώμην καὶ τὴν εἰς ἄλλα ἐπαγγέλματα προπὴν αὐτῶν, πλὴν ἀλλ' ὅμως εἰς ταῦτα ἀντιπαρητηροῦμεν ὅτι καὶ ἀλλαχού τοῦ Ζαγορίου ἀπαντᾷ τις τοιαῦτα, καὶ ὅμως οἱ κάτοικοι φιλοτιμοῦνται καὶ ἀνθαμιλλῶνται πρὸς πολλὰ τυχόντα εὐνοϊκῶν περιστάσεων. Ταῦτα δὲ λέγοντες δὲν ἀρνούμεθα ὅτι καὶ εἰς ἄλλα τινα χωρία οἱ κά-

τοικοὶ δεικνύουσιν ἀφροντισίαν, ἀν συγχωρηθῆ αὕτη ἡ λέξις, περὶ τὴν παιδείαν, αἱ δὲ παρατηρήσεις ἡμῶν ἀποβλέπουσιν ἐνταῦθα γιγνόμεναι καὶ εἰς τὰ ὁμοίως φύσεως χωρία. Τοιαῦτα δὲ εἰπόντες περὶ τούτου ἠθέλωμεν ἀδικήσαι ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὅλον τὸ Ζαγόριον ἀν δὲν ἀνεφέραμεν ὅτι ἐκ τοῦ Βραδέτου ἦτο ὁ περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ὀγδάτης ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ Ἰωαννίνων Καλιὸ πασᾶ πεσὼν θύμα τοῦ πατριωτισμοῦ τοῦ προεστῶτος τοῦ Ζαγορίου Νούτσου Μπαλαδῆμος. Τοιαῦτα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἔπασχον οἱ προπάτορες καὶ πατέρες ἡμῶν δι' ὧν ἐγκατέλιπον ἡμῖν ἐν τῷ μέσῳ δυσχερεστάτων περιστάσεων τὸ Ζαγόριον ἀπολαμβάνον ὅλων τῶν καθιερωθέντων προνομίων! Ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του τὸ Βραδέτον ἔνε τόπος ζηρότατος, ἔνεκα δὲ τοῦ καθυπερῶντος καὶ τῶν ποσίων ὑδάτων οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἔνε εὐρωστοὶ καὶ ὑγιεῖς.

Ἀφοῦ τὸ Βραδέτον κείνται εἰς τὸ ἕτερον καὶ ἀντικείμενον ὄροπέδιον τοῦ διασχισθέντος ὄρους μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ἀπ' ἐκεῖ που πλείστον ὁ Βίκος φαίνεται, πρὸς ἐξήγησιν δὲ τοῦ φυσικοῦ, ὡς εἶπομεν, συμβάντος προσθέτομεν καὶ τὰ ἐξῆς. Μικρὰν τοῦ Βραδέτου δύο ὥρας ἢ καὶ περισσώτερον ὑψοῦται βουνόν τι μέγα καὶ ὑψηλὸν Ῥαδόβολη ὀνομαζόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὁποίου ἀπαντᾷ τις πηγὴν ὑπολαθάνονσαν, ἥς τὰ ὕδατα ἀπορροφώμενα ἐκρέουσι καθὰ παραδίδουσι εἰς τὴν πλείστον τοῦ Παπίγγου γέφυραν κάτωθεν τοῦ ὄρους· μετὰ τοῦτο μικρὰν τινα λίμνην καὶ ὀπίσθεν αὐτῆς λιμνάζοντα ὕδατα, ὁποῦθεν ἀναβαίνοντες ὑψηλότερον ἀπαντῶμεν μεταξὺ βράχων ἀποτόμων καὶ φεράγγων ἀποτελούντων τὸν Βίκον μεγάλην τινα λίμνην Δρακολίμνην καλουμένην, ἥτις ἔχει οὐκ ὀλίγον βάθος, καὶ ἐν τῇ δὲν ζῶσιν ὑδρόβια ζῶα· περὶ τῆς λίμνης ταύτης διηγοῦνται πλαστόν τινα μῦθον (1), ὁ ὁποῖος, καθὼς λέγουσιν, ἀνερρίπισε τὴν φιλοπεριέργειαν τοῦ περιβοήτου Ἀλῆ πασᾶ ἀφήσαντος τὰ αὐτοῦ μέ-

(1) Ὡς γνωστὸν παρὰ τῷ λαῷ ὁ Δράκος θεωρεῖται προσωποποίησις ὑπερφυσικοῦ θηρίου (στοιχείου) καὶ ἀπαντᾷ τὰ μάλιστα εἰς τὰ παραμύθια. πιστεύουσιν λοιπὸν οἱ ἐγχώριοι ὅτι ἐν τῇ λίμνῃ ταύτῃ ὑπῆρχε τοιοῦτον ὑπερφυσικὸν ἢ φανταστικὸν ὄν, ὅπερ εἶχε διηκετὴ πόλεμον μὲ ἄλλο τοιοῦτον, ὃν ἐν τῷ κἀναντι ὄρει τῷ διασχισμένῳ ἔνθα ὁμοίως τις, λέγεται, λίμνη· ὁ δὲ πόλεμος ἐγένετο ἀφ' ἐνός μὲν διὰ μεγάλων πετρῶν, ἀπ' ἐτέρου δὲ διὰ πευκῶν ὡς δεικνύεται ἐν τῇ φύσει τοῦ τόπου διότι ἐνταῦθα μὲν ὑπάρχουσιν ὀπίσθεν τοῦ χάσματος πευκαί, ἐκείθεν δὲ πέτραι. ἐντεῦθεν δῆλη καὶ ἡ τοῦ μύθου ἐξήγησις.

γαρα και παντοδαπά χαρέμια και εξελθόντος ενταυθα ένα αποπειραθή την κατασκόπευσιν των μερών αυτών και καταμέτρησιν της λίμνης· αλλά χάλαζα εξαισίου μεγέθους καταπεσούσα επτάχυνε την εις Ιωάννινα επάνοδον του αγρωγού και ατιθασεύτου Φαλαρίδου της Ηπείρου πρό της αποπερατώσεως των προθέσεων του. Εκτός των λιμνών κάτωθεν πλησίον του Βιτοκού και Παπίγυου υπάρχει, ως νομίζομεν, εις όχι μεγάλην ποσότητα θειούχον ύδωρ (το ξωθλονέρι) Ιαματικόν πολλών ασθενειών, ένθα προσέρχονται κατά την Α'. Μαίφου συνήθως πολλοί των πλησιοχώρων εκ πολυχρονίων νοσημάτων πάσχοντες· επεστήσαμεν δε την προσοχήν φίλου μας τινος χημικού, ένα κάμη χημικήν ανάλυσιν, και αλλαχού όπου θέλομεν αναφέρει και άλλα τινα θειούχα της Ηπείρου ύδατα θά προσθέσωμεν και τας περί τούτου έρεύνας.

Πρός τα δεξιά του Βραδέτου βαίνοντες και κάτωθεν αυτού φθάνομεν εντός μικρού διαστήματος εις Τσπέλοβον χωρίον διακρινόμενον ως προς την ανάπτυξιν και τον πολιτισμόν των γυναικών όλων των χωρίων του Ζαγορίου εις τοῦτο ειςήχθη πρό πολλού και η των πόλεων ένδυμασία, αι δε γυναίκες περιορισθείσαι εις τα του οικου ως επί το πολύ και έτι μάλλον καλλωπιζόμεναι κατόρθωσαν σὺν τῇ ευκισθησίᾳ των να συμμορφωθῶσι και ως προς τὸ επιτηδεύεσθαι και προσποιημένως διαλέγεσθαι, υπερτεροῦσι δε κατά πολὺ πολλῶν ανδρῶν, ὧν οἱ πλείους ταξιδεύουσιν εις Βλαχίαν και Κωνσταντινούπολιν· τὸ Τσπέλοβον έχει και κληὸν σχολεῖον διατηρούμενον γενναίως ὑπὸ των ἐν Ὀδησσῷ παρεπιδημούντων ἀξιωτίμων πατριωτῶν Γ. Βίκα και Ι. Δούμα, οἵτινες και οὐκ ὀλίγα προσέφερον και προσφέρουσι χρηματικὰ ποσὰ πρὸς περιθαλψιν πτωχῶν οἰκογενειῶν. ἄφθονα και καλὰ ὕδατα, πλατεῖα οὐκ ευκαταφρόνητος, ὠραῖοι κῆποι, εκτεταμένος και εὐσκίος τόπος διὰ περίπατον ένα καλὰ συστατικὰ του χωρίου τούτου. Πλησίον αὐτοῦ κείται τὸ Σκαμνέλι μικρὸν διαφέρειν τούτου, ἡ δὲ καλὴ διαχείρισις των διὰ τὰ εκπαιδευτικὰ καταστήματα εισοδημάτων θά καταστήσῃ αὐτὸ ἐντός ὀλίγου ἐν των ὠραιότερων χωρίων του Ζαγορίου. Καὶ ένταυθα τινὲς μετὰ της χαρακτηριζούσης εις τοιαῦτα ζητήματα ευκολίας ὑπετόπασαν ὅτι εκει το η πόλις Λωδώνη και τὸ μαντεῖον διότι σώζονται έρείπια τινα ἀρχαία, οἷον Πελασγικά πλησίον του μοναστηρίου και πλησίον που πηγῆ τις

πρὸς ἀναίρεσιν της γνώμης ταύτης ισχύουσιν ὅσα εἴπαμεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν περὶ της γνώμης του Ἀθ. Σταγειρίτου.

Εἰς τὴν αὐτὴν σχεδὸν χορείαν κατατακτέα και ὀλίγα ἀκόμη χωρία διασπαρμένα μεταξὺ λόφων και καλυπτόμενα ὑπὸ πυκνοφύλλων δένδρων τὰ Νεγάδες, Φραγγάδες, Λισκοβέτσι, και Δάλικη· ἡ μαγευτικὴ θέσις των τὰ καθιστᾷ ζωγραφικώτατα, οὐχ ἦττον και ἐπιτήδεια εις τὰς ἐπιδρομὰς των ληστῶν, ἐξ ὧν μέχρι του νῦν πλείστα ὑπέστησαν, τὸ δὲ πρῶτον διέπρεπεν ἄλλοτε ὄλων των χωρίων του Ζαγορίου, παλαιὰ δὲ λαμπραὶ οἰκίαι δεικνύουσιν έτι και νῦν τὴν προτέραν του κατάστασιν ἀλλὰ και νῦν αἱ Νεγάδες διὰ τὰ σχολεῖα των εὐδοκιμοῦν χάρις εις τους Δ. Καραστάθην, Ἀγγελικὴν Τσιουλάκη και τὸν ἐν Ρώσσίᾳ παρεπιδημούντα Στ. Κάσσον, ὅστις και πρὸς διατήρησιν πτωχῶν οἰκογενειῶν και πρὸς διακόσμησιν της ἐκκλησίας οὐκ ὀλίγα προσέφερε και προσφέρει. ἐνὶ δὲ λόγῳ εις ὅλα ὑπάρχουσιν ἑλληνικὰ και ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα.

Ἐκ των Φραγγάδων μετὰ μίαν ὥραν ὀδοπορίας φθάνει τις εις Στολοβὸ, έντευθεν δὲ εις τὰ περὶ τὸ Μιτακέλι χωρία Καμνιά, Καβαλάρ Μιγκλίους, Καλωτᾶ, Μανασῆ, Τσοντίλα και τὰς εις τὸ πρὸς Ἰωάννινα ἐστραμμένον μέρος του Μιτακελίου ἄνωθεν ὀλίγον της μεγάλης λίμνης πλησίον της νήσου (νηαῖ Ἰωαννίνων) κειμένης Λιγκιάδες. Τούτων διακρίνεται ἡ Τσοντίλα και Καλωτᾶ εις ἄπαντᾶ τις ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐνῶ εις τᾶλλα μόνον ἀλληλοδιδασκτικὰ. Πάντα τὰ χωρία ταῦτα οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα ὀλίγον διαφέρουσιν εκτός μικρῶν ἐξαιρέσεων μάλιστα του τελευταίου, και κατατάσσονται εις τὰ της δευτέρας και τρίτης τάξεως χωρία.

(ἀκολουθεῖ)

Γ. ΧΡ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ.

ΤΟΜΟΣ Δ' 15-1-1866
ΟΠΟΙΑ ΤΙΣ ΕΙΝΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΗ

ΠΕΡΗΠΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ ΜΠΟΝΩ. (1)

Ἀφοῦ ἐμάθομεν παρὰ του Ἀρθούρου τίνος ἐνεκα γρονθοκοποῦνται οἱ Ἀμερικανοὶ πυροσβέσται, τὸν ἠρώτησα ἐγὼ πῶς συμβαίνει ὥστε τὴν κυ-

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 70, τόμου F'.

φιακὴν ἐξαίρετικῶς ἐκρήγνυνται αἱ πλείσται πυρκαϊαί.

— Εἶπον ὅτι συμβαίνουσιν αἱ πλείσται πυρκαϊαί, ἀπεκρίθη, ἀλλ' εις τὰς οἰκίας της κάτω πόλεως, διότι ἐν αὐταῖς δὲν κατοικοῦσιν οἰκογενεαί, ἀλλὰ μόνον ἐμπορικὰ γραφεῖα ὑπάρχουσιν. Ὅσοι λοιπὸν ἐμποροὶ ἀποφασίσωσι νὰ κηρυχθῶσιν εις κατάστασιν πτωχεύσεως, θέτουσι πῦρ εις τὰ κατάστιχά των τὴν ἐσπέραν του σαθάρου και ἐπειδὴ τὴν κυριακὴν τὰ ἐμπορικὰ γραφεῖα δὲν ἀνοίγονται, τὸ πῦρ ἐν τῷ μεταξὺ διαδίδεται, ἐξαπλοῦται, και τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐκρήγνυται μεθ' ὀρμῆς, χαροποιῶν τους πυροσβέστας και τους ἀέργους τους ἀπορῶντας τίνι τρόπῳ νὰ κατατρίψωσι τὸν χρόνον.

Μετὰ τὸ τέλος της διηγήσεως ταύτης, ἥτις τὸν μὲν σὺρ Ἰάκωβον ἐκίνησεν εις ἀγανάκτησιν ἐμὲ δὲ εις σφοδρὸν γέλωτα, ἐπεστρέψαμεν εις τὸ ξενοδοχεῖον διὰ ν' ἀναπαυθῶμεν μετὰ τους κόπους και τὰς συγκινήσεις της ἡμέρας.

Ο σὺρ Ἰάκωβος ἀποχαιρετῶν τὸν Ἀρθούρον εἶπεν,

— Ἐσκέφθης [τέλος] πάντων ἀρετὰ, ἡ και συγκρατιθεῖσαι νὰ μᾶς συνοδεύσης εις τὴν περιουδαίαν μας;

— Ἴσως αὔριον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρθούρος, δυνηθῶ νὰ ἀποκριθῶ εις τοῦτο ὀριστικῶς.

— Ἐξαίρετα, εἶπεν ὁ σὺρ Ἰάκωβος· σκέφθητι λοιπὸν ἐπὶ των σκεφθέντων, και προσπάθησον ὥστε ἡ σκέψις των σκέψεών σου νὰ ἀποβῇ εὖνους πρὸς ἡμᾶς.

— Ὅπως ἂν ἔχη, ταγματάρχ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀρθούρος, ἀπεφάσισα και ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ σὰς δεῖξω ὅτι ἀξιοπερίεργον έχει τὸ Νεοβόρακον.

Και τῶνόντι ἀπὸ της ἐπαύριον ἐπὶ τρεῖς ὅλας κατὰ συνέχειαν ἑβδομάδας ἤρχετο τακτικῶς ὁ Ἀρθούρος ἀπὸ πρωῒας και ἐξηρχόμεθα μετ' αὐτοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν των ἀξιοθεάτων της πόλεως. Τοιοῦτοτρόπως ἐπεσκέφθημεν διαδοχικῶς τὰ λαμπρότερα ξενοδοχεῖα· παρατηρήσαμεν δὲ μετὰ θαυμασμοῦ ὅτι τὰ περισσότερα και μεγαλύτερα ἐξ αὐτῶν, ὅχι μόνον ἐν Νεοβόρακῳ, ἀλλὰ και εις τὰς ἄλλας Ἀμερικανικὰς πόλεις διευθύνονται ἡ και δευθύνοντο ὑπὸ ταγματάρχων. Τότῳ δὲ ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι διαδεδομένη ὥστε δὲν ἀμαρτάνω, νομίζω, πιστεύων ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ στρατιῶται ζηλοῦσι τὸν βαθμὸν του ταγματάρχου μάλλον διὰ νὰ διευθύνωσι ξενοδοχεῖον παρὰ νὰ δισακῶσιν στρατόν.

Μετὰ τὰ ξενοδοχεῖα μετέβημεν εις τὰ θέατρα, ἀρχίσαντες ἀπὸ του New-Bowery theatre, ὅπερ εἶναι ἐκ των ὠραιότερων και δύναται νὰ περιλάβῃ ἐξακισχιλίας θεατᾶς. Τὸ θέατρον Laura Keen συγχάζεται ὑπὸ του κομφῶ κόσμου.

Τὸ Bowery theatre εἶναι ἄλλο Cirque imperial (1). Ἐν αὐτῷ παριστάνουσι μεγάλα στρατιωτικὰ δράματα ὡς οἷον τε πρακτικώτερον. Τρεῖς δὲ συνέβη ὥστε ἐκ της ἐκπυροσφοκότησεως των ὄπλων τὸ πῦρ μετεδόθη εις τὰς αὐλαίας και ἐκείθεν εις τὸ θέατρον, ὅπερ έντελῶς κατεκῆ· ἀλλὰ και τρεῖς ἀνωκοδομήθη ἐκ θεμελιῶν δαπάνη των πυρασφαλιστικῶν ἐταιριῶν. Ὅθεν, Θεοῦ εὐδοκούντος, εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ καὶ και τετάρτην φορὰν.

Ἡ μουσικὴ ἀκαδημία κειμένη εις τὴν γωνίαν της πλατείας Irving εἶναι τὸ μεγαλύτερον των ἐν Νεοβόρακῳ θεάτρων, κατέχον χωρὸν εἴκοσι τεσσάρων χιλιάδων τετραγωνικῶν ποδῶν. Ἡ μεγαλοπρεπὴς εις κοσμήματα και εις ζωγραφίας αἶθουσα αὐτοῦ περιέχει τέσσαρας χιλιάδας ἀριθμημένας ἑδρας· ἐδαπανήθησαν δὲ ὑπὸ μετόχων εις ἀγορὰν του γηπέδου και εις οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἐν ἑκατομμύριον ἑπτακίςαι πεντήκοντα χιλιάδες φράγκων.

Ἐκτός τούτων ὑπάρχουσι πολλὰ ἄλλα μικρὰ και μεγάλα περίεργα και καλὰ θέατρα.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἔρχονται ὁ κήπος του χειμῶνος Winter garden, τὸ Βάρνιον μουσεῖον και τελευταῖον τὸ μουσεῖον τὸ περιέχον τὰς Αἴγυπτιακὰς ἀρχαιοτήτας, συλλογὴν μωμιῶν κτλ. Ἐν τοῖς ἄλλοις ἀξιοθεάτοις του Βαρνίου μουσεῖου, ἐν πρὸ πάντων ἐφελκῆει τὴν προσοχήν του ξένου, τοῦτο δὲ εἶναι παμμέγιστος κλωδὸς ἐπονομαζόμενος ἡ Κιβωτὸς του Νῶε. Ἐν αὐτῇ συνδιαιτῶνται φύρδην μίγθην πολλὰ ἑτερογενῆ ζῶα, φύσει ἄσχετα και πολέμια πρὸς ἄλληλα. Οὕτω φερ' εἶπεν βλέπεις τὸν ποντικὸν ἀναβρίχόμενον εις τὰ νῶτα της γάτας, τὸ κυνᾶριον καθήμενον φιλοσοφικώτατα ἐπὶ της οὐρᾶς του ὄφεως, τὸν πετεινὸν συντρώγοντα ἐν τῷ αὐτῷ δοχείῳ μετὰ του αἰγωλοῦ και του καναρίου· παρέκει τὴν ἀλώπεκα κοιμωμένην, ἡ ὑποκρινόμενην ὅτι κοιμᾶται, πλησίον της ὄρνιθος, και ἐδῶ τὸν πίθηκον ἀναπιδῶντα ἀπὸ των νῶτων του προβάτου εις τὴν κεφαλὴν ἐνὸς λέοντος, ὅστις έντελῶς ἀπεβλακκώθη βλέπων και ἀκούων τὰ περὶ αὐ-

(1) Ἐν των ἐν Παρισίαις ἵπποδρομιῶν. Σ. Μ.

τὸν γινόμενα. Ὅποια ἀρμονία καταχθόνιος! αἱ γαλαὶ νικουρίζουσιν, αἱ ὄρνιθες κακάζουσιν, οἱ ὄνοι ὀγκῶνται, οἱ κύνες ὕλακτοῦσιν, ὁ λέων βρυχάται καὶ ὅλα ταῦτα τὰ μελωδήματα ἐξακολουθοῦσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀκαταπαύστως. Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀναδίδει καὶ μίαν ὁσμὴν ἣτις δὲν ὁμοιάζει βεβαίως πρὸς τὰ Ἀραβικὰ ἀρώματα. — Ἄλλ' ὅπως δῆποτε τὸ θέαμα εἶναι τόσον ἀλλόκοτον, τόσω πρωτότυπον, ὥστε πάντες προσέρχονται ὡς οἶόν τε ἐγγύτερον διὰ νὰ τὸ θαυμάσωσι.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀρθούρος μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὰ ὠραιότερα ἐμπορικὰ καταστήματα τοῦ Νεοβοράκου, ἐν οἷς τὸ τοῦ Stewart εἶναι νομίζω, μοναδικὸν καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον. Τὸ ἐμπορικὸν τοῦτο ἀνάκτορον τοῦ συρμοῦ κεῖται εἰς Broadway, εἶναι δ' ὅλον ὠκοδομημένον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἔχει πρόσφιν ἑκατὸν πενήκοντα δύο ποδῶν καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ καταστήματος αἴθουσαν μῆκους μὲν ὀγδοήκοντα καὶ ὕψους ἑκατὸν ποδῶν. Μόνοι αἱ λεπτομέρειαι αὐταὶ δύνανται νὰ παρέξωσιν ἰδέαν τινὰ τῶν κολοσσιαίων διαστάσεων τῆς μεγίστης ταύτης ἐμπορικῆς ἀποθήκης. Προστεθεῖσθω ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ ὑπηρετοῦντες ὑπάλληλοι εἶναι τριακόσιοι τὸν ἀριθμὸν, ἡ δὲ κατὰ μέσον ὄρον ἀξία τῶν ἐν αὐτῷ ἐναποταμιευομένων ἐμπορευμάτων φθάνει εἰς διακόσια πενήκοντα ἑκατομμύρια φράγκων! Ἐκεῖ, ἐπομένως, ὅτι δῆποτε ζητήσῃ τις τὸ εὐρίσκει, καὶ διὰ τοῦτο αἱ Νεοβορκιναὶ κυρίαι, χάριν ἀπλῆς τέρψεως πολλάκις, δαπανῶσιν ὥρας ὀλοκλήρους εἰς τὸ κατὰστημα τοῦ Stewart ἀνακυκῶσαι καὶ ψηλαφῶσαι τὰ διάφορα ἥδη τοῦ συρμοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἀφοῦ τὰ πάντα ἐπιθεωρήσωσι καὶ χάριν αὐτῶν ἀνεληθῶσιν ἀπειρήθημα ἰστάρια, σάλια, ἐραμμένα ἐνδύματα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀπέρχονται μὲ χεῖρας κενῆς, οὐδὲν ἀγοράζουσιν, οὐδὲ κἂν εὐχαριστῶσαι τοὺς ὑπαλλήλους διὰ τὸν μάταιον κόπον. Τοῦτο ἀποκαλοῦσιν ἐμπορικοπεριοδείαν, τῆς ὁποίας θύματα γίνονται οἱ ταλαίπωροι ἔμποροι!

Μετὰ τὸν Κ. Ἄστορα ὁ πλουσιώτερος ἀμερικανὸς πολίτης εἶναι ὁ Stewart. Φαντάσθητε ὅτι μόνη ἡ κτηματικὴ περιουσία του ὑπολογίζεται εἰς εἴκοσι ἑκατομμύρια δολλάρια, τοῦτέστιν ἑκατὸν ἑκατομμύρια φράγκα καὶ τι πρὸς. Ὁ πρίγκιψ οὗτος τοῦ ἐμπορίου εἶναι προβεβηκὸς ἥδη τὴν ἡλικίαν, ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ ὅτε ἦλθεν εἰς Ἀμερικὴν, διὰ νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν,

μετῆρχετο τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα διδάσκων ἀντὶ μηνιαίου μισθοῦ εἴκοσι φράγκων!

Ἐκεῖθεν μετέβημεν εἰς τὴν εἰρκτὴν τῶν Tombs, ὅπερ ἐστὶν οἰκοδομὴ αἰγυπτιακοῦ ρυθμοῦ, ὀγκώδης καὶ ἄχαρις οἷος καὶ ὁ προορισμὸς αὐτῆς. Ἐνῶ εἰσερχόμεθα ὁ Ἀρθούρος ἐμειδίασε μειδίαμα ἀγαλλιᾶσθαι.

— Ἐχω ἐν τι προαίτημα εὐχάριστον, εἶπε, καὶ ἀφήσας ἡμᾶς διευθύνθη πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς εἰρκτῆς. Μετὰ παρέλευσιν δ' ὀλίγων στιγμῶν ἐπανῆλθε κατηρῆς καὶ ἀπληπισμένος.

— Ἄ, εἶπεν, ἠπατήθη ἐν τὸ προαίτημά μου! Δὲν εἶναι οὔτε ἐδῶ ὁ ἄπιστος συνεταιρὸς μου.

Ἐγὼ δὲ καὶ ὁ ταγματάρχης ὑπεμειδιάσκωμεν ἰδόντες τὴν λύπην τοῦ ταλαιπώρου αὐτοῦ Ἀρθούρου, ὅστις καὶ τοι νοημονέστατος, ἐφαντάσθη ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ ἀπλότῃ ὅτι ὁ κλέπτης του ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς τὴν φυλακὴν.

Ἐν τῇ εἰρκτῇ ταύτῃ εἶδον νεανίαν τινὰ κλέπτην, ὅστις ἐφευρε νέαν μέθοδον κλοπῆς, τὴν διὰ τοῦ χλωροφορμίου. Εἰσερχόμενοι δηλαδὴ οἱ κλέπται ἀθορύβως εἰς τὰς οἰκίας χλωροφορμίζουσι τοὺς κοιμωμένους οἰκοδεσπότας, καὶ τότε ἐν ἀνέσει ἀνάπτουσι φῶτα, περιφέρονται εἰς τὰ δωμάτια καὶ ἀφοῦ ἐκλέξωσι τὰ πολυτιμότερα πράγματα ἀπέρχονται ἐν ἄκρᾳ ἀσφαλείᾳ.

Οἱ τοῦ χλωροφορμίου ποιῶντες χρῆσιν κλέπτει ἀποτελοῦσιν ἐν Ἀμερικῇ ἰδίαν σχολὴν τῶν ἐγγενῶν κλεπτῶν ἢ τὴν *ρωματικὴν σχολὴν* λεγομένην, ἣτις ἐγκαυχωμένη εἰς τοὺς ἀβρόφρονας καὶ ἰπποτικούς αὐτῆς τρόπους περιφρονεῖ τὰ μέγιστα τοὺς κλέπτας τῆς παλαιᾶς μεθόδου, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν τῆς *κλασικῆς σχολῆς*, καὶ εἰς τοσοῦτον προβαίνει ἢ κατ' αὐτῶν ἀντιπάθεια ὥστε δὲν ἀνέχονται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ συμφολακισθῶσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἰρκτὴν. Ἐσχάτως τῶντι ἀνθρώπος τις ὀνόματι Βέπστερ ἐφυλακίσθη μὴ πληρώσας πρόστιμον ἴσον δύο δολλαρίων, ἐπειδὴ δὲ εἶχε χυδαίους τοὺς τρόπους καὶ τὸν λόγον ἄκομψον, οἱ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ συμφολακισμένοι, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ἦσαν χλωροφορμισταὶ, τὸν ἔκριναν ἀνάξιον τῆς εὐγενοῦς συναναστροφῆς τῶν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὸν ἀποβάλωσι τῆς εἰρκτῆς. Ὅθεν συνενεγκόντες δύο δολλάρια ἐπλήρωσαν τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὀφειλόμενον πρόστιμον καὶ τὸν ἐλύτρωσαν τῆς εἰρκτῆς, λυτρωθέντες οὕτω καὶ αὐτοὶ τῆς *βαυναῆσου* παρουσίας του.

Ὅσακις δὲν μετεβαίνωμεν εἰς τὰ θέατρα, ἐπι-

σκεπτόμεθα τινὰς τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πολυπληθῶν συλλόγων.

Ἡ σύστασις συλλόγων παρὰ μὲν τοῖς Ἄγγλοις εἶναι ἀνάγκη ἄφρευκτος, παρὰ δὲ τοῖς Ἀμερικανοῖς πάθος φλογερὸν ὅθεν ὑπάρχουσι σύλλογοι πολιτικοί, κοινωνικοί, θρησκευτικοί, φιλοσοφικοί, φιλολογικοί, κλλιτεχνικοί καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοιοῦτοι ἐκτὸς ὅμως τούτων ἐπετεκέθημεν ἐτέρους τινὰς συλλόγους ἀξιοσημειώτους διὰ τὸ ἀλλόκοτον τῆς οὐσίας καὶ τοῦ σκοποῦ των.

Τοιοῦτος κατὰ πρῶτον λόγον εἶναι ὁ τῶν *ἐλευθέρων γυναικῶν σύλλογος*. Ἐν αὐτῷ εἶδον πολλὰς τῶν ὑπερασπιτριῶν τοῦ γυναικείου φύλου, αἵτινες εἰς τὸ διάλειμμα ἐνδὲς τετραχόρου καὶ μιᾶς πόλλης ἐξεφώνουν λόγους ὑπὲρ τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν. Αἱ κυρίαι αὐταὶ δι' ἐσχυρίζονται ὅτι ὁ λόγος δι' ἂν ἡ γυνὴ συνεχῶς ἐξοκέλλει καὶ ταπεινοῦται εἶναι ὅτι οἱ ἄνδρες διαφυλάξαντες δι' ἑαυτοὺς καὶ μόνους τὰ ἐπικερδέστερα ἐπαγγέλματα, ἐγκατέλιπον εἰς τὰς γυναῖκας τὰ κατώτερα ἔργα τῶν ὁποίων ἡ ἐπιστάσια καὶ τὸν νοῦν ἐκφυαλίξει καὶ ἀνεπαρκῆ πρὸς τὰς βιωτικὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιχειροῦσης παρέχει πρόσδοτον. Εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ὑπάρχει μὲν ἀναντιβῆρτως δόσις ἀληθείας, παρεκτρέπονται ὅμως καὶ εἰς συμπεράσματα ὅλως διόλου παράλογα, ὡς φερ' εἰπεῖν, ἀπαιτοῦσαι νὰ γίνωνται, ὡς καὶ οἱ ἄνδρες δικασταὶ, δικηγόροι, ἱερεῖς, ἰατροὶ, ὑπουργοὶ, πρέσβεις, βουλευταὶ, ἔτι δὲ καὶ πυροσβέσται (1).

(1) Εἰς ἡμᾶς ὅμως δὲν φαίνεται τόσω παράλογος ἡ ἀπαίτησις αὕτη τῶν κυριῶν, διότι βλέπομεν καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τοῦ καθημερινοῦ αὐτῶν βίου ὅτι σχεδὸν πάντοτε ἐξεπλήρωσαν μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας πολλὰ τῶν αὐτῶν μνημονευθέντων ἐπαγγελμάτων, ἂν ὄχι ὅλα. Πόσαι γυναῖκες τῶντι ἐκυβέρνησαν λαοὺς ὀλοκλήρους μετὰ μεγίστης ἰκανότητος καὶ δόξης! πόσαι ἐδίκασαν ὑποθέσεις λίαν περιπλόκους μετὰ θαυμασταῖς ὁρμήσιν, καὶ δι' ἐκκαρτερίας! πόσαι ἐθεράπευσαν ἀσθενεῖς εἰς τὸν τάφρον κτεροχόμενοι! πόσαι μετ' ἐξάλλου ἀνδρίας ἐπολέμησαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, πόσαι καλογραφαὶ ἀπῆλυσαν τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, πόσαι γυναῖκες ἔξοχοι, περιβεβλημέναι πληρεξουσιότητα πρέσβειας ἔλυσαν σπουδαῖα πολιτικὰ ζητήματα! Ἔως καὶ εἰς τὸν παπικὸν θρόνον τῆς Ῥώμης ἀνῆλθεν ἡ γυνὴ! Μάρτυς τούτου ἔστω ἡ Πάπισσα Ἰωάννα ἣτις τὸ δευτέρον ἔτος τῆς pontificίας αὐτῆς, καθὰ διηγεῖται ὁ Πλατίνος, ἐνῶ ἐπορεύετο εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Λατερανοῦ, κυκλοθεῖσα ἀπὸ τὰς ὡδῖνας τοῦ τοκετοῦ ἐγέννησε καθ' ὅδον μεταξὺ τοῦ Κολοσσαίου καὶ τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος καὶ τότε πρῶτον ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης ἐνόησεν ὅτι ἀπέκτετε καὶ γυναικείου φύλου Πάπαν! Σ. Μ.

Τὰ μέλη τοῦ συλλόγου τούτου φέρουσι τουρκικὰ σαλβάκια, κοντὰ ἐσωφόρια, περιτραχήλια καὶ πῖλους στρογγύλους. Ἐχουσι δὲ μίσος ἄσπονδον κεκηρυγμένον κατὰ τῶν νομφευμένων ἀνδρῶν καὶ ἐν γένει κατὰ τοῦ γάμου.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπάρχουσι σύλλογοι τῶν *καμποῦριδων*, τῶν *ἀπαρχοισθέντων*, (ὅσοι, ἐννοεῖται, θραυσθέντος τοῦ σχοινοῦ ἐλυτρώθησαν τοῦ θανάτου) τῶν *ἀτυχῶν συζύγων* τῶν *ἐκατονταετῶν* κτλ. Τοιοῦτους ἀλλοκότους συλλόγους δὲν ἔχουσιν οἱ Ἀμερικανοί, ἔχουσιν ὅμως τὸν *traveller's club* (σύλλογον τῶν περιηγητῶν), εἰς τὸν ὁποῖον γίνονται δεκτοὶ μόνον οἱ περιηγηθέντες τὰς τέσσαρας μεγάλας τῆς γῆς ἡπείρους, καὶ τὸν σύλλογον τῆς ἀκρατείας, συστηθέντα πρὸς καταπολέμησιν τῶν περὶ *ἐγκρατείας* τυραννικῶν νόμων τῶν ἰσχυρότων εἰς πολλὰ Ἀμερικανικὰ κράτη. Τοιοῦτός τις σύλλογος συνέστη καὶ ἐν Λονδίῳ ἐν ἔτει 1817 ὑπὸ τοῦ διαβοήτου Kean, ἐν ᾧ οὐδαὶς ἐγένετο δεκτὸς ἂν μὴ ἔπινε προηγουμένος εἰς μίαν δόσιν καὶ διὰ μιᾶς ἑκατὸν πενήκοντα δρᾶμικα βρακῆς. Ὅθεν πολλοὶ ἐκ τῶν προσερχομένων ἀπέβησκον ἀμέσως μετὰ τὴν φοικτὴν ταύτην δοκιμασίαν.

Εἶδον ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἕτερον σύλλογον ἀντικρως ἀντίθετον εἰς τὸν τῆς ἀκρατείας, τὸν σύλλογον τῶν *λαχνοσφάγων*, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν τῶν *ἐκ τῆς ἀσιτείας ἀποθρησκόντων*, διότι οἱ τοιοῦτοι δὲν τρώγουσιν οὐδὲ κρέας οὐδ' ἄλλο τι ἐκ τῶν ζώων προσερχόμενον μῶλις εἰς τὴν νηπικὴν ἡλικίαν ἐπιτρέπουσι τὸ γάλα, δὲν ἀλατίζουσιν, οὐδ' ἄλλως ἀρτύουσι τὰ φαγητὰ των, δὲν διαχωρίζουσι τὰ πίτυρα ἀπὸ τοῦ ἀλεύρου πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἄρτου, καὶ ἐκτὸς τοῦ καθαροῦ ὕδατος οὐδὲ ἐν ἄλλο ποτὸν μεταχειρίζονται.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἀλλοκότων τούτων συλλόγων, ὑπάρχουσιν ἐν Ἀμερικῇ πολλὰ ἄλλα ἑταιρίαι ἀξιόλογοι, προτιθέμεναι ὑψηλοῦς καὶ φιλανθρωποῦς σκοποῦς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρασιωπήσω καὶ τινὰ εὐφυῆ στρατηγήματα, δι' ὧν πολλάκις οἱ ἐνδεεῖς περιθάλπονται. Οὕτω παραδείγματος χάριν κυρίαι τις ἔδωκε χρῶρον, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ προσκεκλημένοι ὑπεχρεώθησαν ὑπ' αὐτῆς νὰ φέρωσιν ἐνδύματα ἀπλᾶ καὶ χονδρὰ, τὰ ὁποῖα τὴν ἐπαύριον τοῦ χοροῦ προσέφερον εἰς τοὺς πένητας. Καὶ ὁ μὲν χορὸς δὲν ἦτο βεβαίως μεγαλοπρεπῆς καὶ κομψός, ἀλλ' ὅμως δι' αὐτοῦ ἐνεδύθησαν τριακόσιοι περίου πτωχοὶ ἄνθρωποι.

Ἐνταῦθα νομίζωμεν εὐκαιρὸν νὰ παραθέσωμεν

ὀλίγας τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς Νεοβορακινῆς κοινωνίας. Ἡ κοινωνία αὕτη δὲν εἶναι συμπαγῆς καὶ ὁμοειδῆς, διότι ἠλλοιώθη ἐπαίσθητῶς ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος ξενικοῦ στοιχείου, ἐν ἄλλοις λόγοις εἶναι ἰδιόρρυθμον κρᾶμα παντοδαπῶν ἀνθρώπων. Ἐν διαστήματι ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας δύνασαι πολλάκις νὰ ἴδῃς εἰς Broadway διαβαίνοντα δείγματα ὅλων τῶν ἐθνῶν πεπολιτισμένων τε καὶ ἀγρίων. Ἐγὼ τοῦλάχιστον εἶδον πολλοὺς Γάλλους, πολλοὺς Ἄγγλους, πολὺ περισσότεροὺς Γερμανοὺς, Ἰσπανοὺς, Ῥώσους, Ἴταλοὺς, Τούρκους, Ἑλληνας, Κινέζους, Βρασιλιανούς, Πορτογάλλους, Κουβανούς, Χαϊτινοὺς, Γρεναδινοὺς, Χειλινοὺς, Περουβιανούς, Αἰγυπτίους, Καναδινοὺς, Οὐγγρούς, Βαβαροὺς, Πολωνοὺς καὶ πολλοὺς ἄλλους ἰθαγενεῖς Ἀμερικανοὺς τῶν βορειῶν μερῶν οἵτινες ἀποτελοῦσιν ὀκτὼ ἔθνη, ὀκτὼ διαφορῶς διαλέκτους λαλοῦντα.

Καὶ εἰς μὲν τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς Νεοβορακινῆς κοινωνίας δὲν ὑπάρχει ἐπαίσθητῆ τις διαφορὰ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, εἰς τὴν μεσαίαν ὁμοῦς τάξιν ἀνευρίσκει τις ἕξεις, ἥθη καὶ χαρακτῆρας ὅλως διόλου πρωτοτύπου καὶ περιέργου.

Οὕτω φερ' εἰπεῖν τὰ λεωφορεῖά των, μικρότερα ὄντα τῶν ἡμετέρων καὶ ἔχοντα ἐξωθεν ἐξωγραφισμένας τὰς εἰκόνας τῶν ἐξέχων ἀμερικανῶν, ὀδηγοῦνται παρὰ μόνου τοῦ ἀμαξηλάτου, ὅστις διὰ μιᾶς ὀπῆς εἰσάγων τὴν χεῖρά του λαμβάνει τὴν πληρωμὴν παρὰ τῶν ἐπιβατῶν. Σταματᾷ δὲ τοὺς ἵππους ὡσάκις ἔνδωθεν σῦρη τις τὸ περιτὸν πόδα του περιδεσμεῖνον σχαινίον. Εἶναι δὲ πρᾶγμα συνηθέστατον καὶ οὐδόλως ἄτοπον αἱ κυρίαι νὰ κάθηνται ἐπὶ τῶν γονάτων τῶν ἀνδρῶν, ὡσάκις βρέχη καὶ δὲν ὑπάρχουσι κεναὶ θέσεις εἰς τὰ λεωφορεῖα. Τοιοῦτοτρόπως πεπληρωμένα λεωφορεῖα εἶδον πολλὰ ἐν ὥρᾳ βροχῆς. Ἀλλὰ τὸ περιεργότερον εἶναι ἡ εὐθυμία τῶν κυριῶν, αἵτινες γελῶσιν, ὀμιλοῦσι μεγαλοφώνως καὶ μετὰ χειρονομιῶν, ἐνῶ τοῦναντίον οἱ ἄνδρες, ἐπὶ τῶν γονάτων τῶν ὀπίσθων κάθηνται, λέξιν δὲν λέγουσιν οὐδὲ γελῶσι ποτὲ, ἀλλὰ μένουσι σοβαροὶ καὶ ἀκίνητοι. (ἀκολουθεῖ)

ΜΥΘΟΣ.

ΓΕΡΩΝ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ.

*Ἐνας γέρον ἑυλοκόπος δὲν θυμοῦμαι πόσων χρόνων Ἐκατέβαινε ἐν ὄρῳ εἰς τοὺς ὄμους του σηκώνων
*Ἐνα φόρτωμα κλαδιᾶ. . .

Τὸ βαρὺ καὶ τρέμων βῆμα νὰ κινήσῃ ἐπροσπάθει. . .
Τὸ κατώρως* ἐπὶ τέλους καὶ κατακόπος ἐστάθη
Εἰς τοῦ ὄρου τὴν ποδιά. . .

*Ἀνεστῆναξ. . . καὶ βίβλας κατὰ γῆς τὸ φόρτωμα του
Τὸν ἰδρωτὰ του σπογγίζει μὲ τὰ δῶα δάκτυλά του
Κ' εἰς τοὺς θάμνους τὸν πετᾷ. . .
Κάθηται εἰς μίαν πέτραν καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν του,
Τί ἐκέρδισε καθ' ὅλην τὴν μακρὰν αὐτὴν ζωὴν του
Τεθλιμμένος ἐρωτᾷ. . .

» Εἰς αὐτὸν τὸν μαῦρον κόσμον ποῦ ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά μου
» Τί ἐκέρδισα, Θεέ μου;.. *Ἐχει ἄλλος τὰ δεσινά μου
» Καὶ τὰ τόσα μου κακά! . . .
» Τῶνα μου παιδί στενάζει σπλασθωμένο εἰς τὰ ξένα!..
» Κ' εἰς τὴν μαύρην μου καλύβα τᾶλλα κλαίουμαι πεπνυσμένα
» Καὶ κοιμοῦνται νηστικά! . . .

» Καὶ ἐγὼ!.. Τὰ βάσανά μου τοῦτο τὸ βουνὸ τὰ ξέρει
» Ποῦ μὲ βλέπει καθ' ἡμέραν καὶ χειμῶνα καλοκαίρι
» Νὰ περῶ ἀπὸ ἐδῶ
» Ἐχων τὸ κυρτόν μου σῶμα πάντοτε ἔς τὴν γῆν σχυμμένον!..
» Ὡ Θεέ μου, σὰν κ' ἐμένει ἄλλον καταδικασμένον
» Εὐχόμαι νὰ μὴ ἰδῶ! »

Κ' ἔγειρε τὴν κεφαλὴν του ὅλος σύνους εἰς τὸ στῆθος,
Ἐσηκώθη ἀπ' τὴν πέτραν μ' ἐξηγριωμένον ἦθος
Καὶ τὰς χεῖράς του κρατῶν,
» Θάνατε, φωνάζει, Θάνα. . .!» κ' ἔμεινε μὲ στόμα
χαίνον. . .
» Ἥλιθ' ὁ θάνατος ἀμέσως εἰς τὸ χερ' αἱματωμένον
Τὸ δρεπάνι του κρατῶν. . .

» Τί μὲ θέλεις, εἶπε, γέρον; » κ' ὕψωσε τὸ δρεπάνόν του
Ὁ δὲ γέρον ὡς τὸν εἶδε ἐκρυψε τὸ πρόσωπόν του
Καὶ ἐτραύλισε «Σὲ ἦ. . .
» Ἡ.θε..λα νὰ μοῦ φορτώσῃς μιὰ στιγμὴ τὸ φόρτωμά μου..»
..Ἐν ᾧ πρότερον ἐθρήνη κ' ἔκραζε «τὰ βᾶσα νὰ μου»

Τώρα πῶς μετανοεῖ; . .

—Ἐκαστος τὸ ἐνοεῖ. . .

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι ΦΕΡΜΠΟΣ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

*Ἐνα ἔξοχον Ῥωμαῖον παριστᾷ τὸ ὄνομά μου
Μαχητὴν πολλὸν ἀνδρείον· ἀνδρὰ ἕξινος καὶ καλάμου
Καὶ προσέτι ἐγὼ εἶμαι τοῦ ναοῦ τοῦ Κρόνου μίᾳ
Στήλη ἐκ τῆς δωδεκάδος· ἂν κρατήσῃς δὲ τὰ τρία
Τελευταῖα γράμματά μου τὰ δὲ ἄλλα ἀποβάλλῃς,
Εἰς μίαν νῆσον τοῦ Αἰγαίου τότε θὰ μὲ μεταβάλλῃς.
Ἄν τὰ τρία μου δὲ πρῶτα γράμματα πάλιν κρατήσῃς
Ἐπίβλημα σχετλιασμοῦ θέλεις μὲ καταντήσῃς. Ν.Γ.Π.

Θ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ, ΝΤΕΚΑΣ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ.